

توراه اور • پاراشاها مکץ • مامار 11

מי כה' אלקינו המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ

«کیست مانند نام چهار حرفی (ה', Havayah)، ה'
ما، که بر فراز می نشیند و فرود می آید تا بنگردد...»

کتاب مقدس هم فرمان توراتی (מצוה, mitzvah) و هم جان را چراغ می خواند.
تأملِ نفیس الهی (نפש האלקית, Nefesh Elohis) عشقی را شعله ور می سازد که
حتی نفیس حیوانی (نפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) را نیز می سوزاند؛
همچون روغنی که از فتیله بالا کشیده می شود و در شعله می سوزد. מצוות، جان را
از پایین، همچون جامه هایی فراگیر، بالا می برند؛ و نورِ تورا از بالا، نور بی پایان (אור
אין סוף, Or Ein Sof) را به پایین فرومی کشد، تا ה' در پایین همان گونه که در بالا
آشکار است، آشکار شود.

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسخاک

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/mikeitz/11

مقصود اصلی

کتاب مقدس هم فرمانِ توراتی (מצוה, mitzvah) و هم جان را چراغ می‌خواند. تأملِ نفسِ الهی (נפש האלקית, Nefesh Elohis) عشقی را شعله‌ور می‌سازد که حتی نفسِ حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamit) را نیز می‌سوزاند؛ همچون روغنی که از فتیله بالا کشیده می‌شود و در شعله می‌سوزد. جان را از پایین، همچون جامه‌هایی فراگیر، بالا می‌برند؛ و نورِ تورا از بالا، نورِ بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) را به پایین فرومی‌کشد، تا **ה'** در پایین همان‌گونه که در بالا آشکار است، آشکار شود.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشت‌های پایان متن هستند.

خلاصه مآمار

امثال، فرمانِ توراتی را چراغ و جان را «چراغ **ה'**» می‌خواند؛ و این مآمار می‌پرسد که هر یک از این چراغ‌ها چیست. چراغ را به نام فتیله‌اش می‌خوانند؛ روغن، شعله را تغذیه می‌کند و در آن می‌سوزد، و فتیله شعله را به روغن پیوند می‌دهد. «با تمام دل خود» یعنی با هر دو گرایش: هر شخصی نفسِ الهی و نفسِ حیوانی دارد و هر یک از این دو از عقل و عاطفه ساخته شده‌اند؛ دو گرایش، همان عواطفی هستند که از عقلی هر یک از این دو نفس پدید می‌آیند. هنگامی که نفسِ الهی در قرائتِ «بشنو» (שמע, Shema) تأمل می‌کند که تمامی آفرینش تنها از فرمانروایی (ملכות, Malchus) **ה'** سرچشمه می‌گیرد و هیچ تغییری در او پدید نمی‌آورد، عشقی آتشین پدید می‌آورد. نفسِ الهی فتیله است و عقلِ نفسِ حیوانی، همچون روغن، در پی آن کشیده می‌شود و در آن عشق می‌سوزد: این است چراغِ جان. چراغِ یک **מצוה**، نفسِ حیوانی را از بیرون بالا می‌برد، همچون جامه‌ای فراگیر؛ مانند ردای نماز (טלית, tallis) و تفیлін (תפילין, tefillin) پیش از نماز و نیز صدقه. در مقابل، تورا، از بالا، نورِ بی‌پایان را از راه حکمت (חכמה, Chochmah) به پایین می‌کشد، چنان‌که در توراتِ ربی یهوذا (רב יהודה) دیده می‌شود. **מצוה** فتیله‌ای است که نورِ تورا را نگه می‌دارد، و آیه آغازین هر دو حرکت را بیان می‌کند.

طرح کلی

- 1 دو چراغ و چگونگی سوختن چراغ**
کتاب مقدس هم **מצוה** و هم جان را چراغ می‌خواند. چراغ را به نام فتیله‌اش می‌خوانند؛ روغن، شعله را تغذیه می‌کند و در آن می‌سوزد، و فتیله شعله را به روغن پیوند می‌دهد.
2-11
- 2 دو نفس، دو گرایش**
«با تمام دل خود» یعنی با هر دو گرایش. جوهر هر نفس عقل است؛ عواطفی که از فهم نفسِ الهی زاده می‌شوند، گرایش نیکاند، و عواطفی که از استدلال‌های جسمانی زاده می‌شوند، گرایش بداند و باید مهار شوند.
6-31
- 3 تأمل در قرائتِ שמע**
«**ה'** ما»، نیرویی که عوالم را می‌آفریند و پایدار می‌دارد، از **ה'**، نورِ بی‌پایان، سرچشمه می‌گیرد. آفرینش پیوسته است، اما هیچ تغییری در **ה'** پدید نمی‌آورد، زیرا تنها از فرمانروایی او، «نام» او، سرچشمه می‌گیرد.
9-71
- 4 چراغ جان**
تأملِ ژرف، اندیشیدنِ نفسِ حیاتی به امور جسمانی را متوقف می‌کند و عشقی آتشین پدید می‌آورد. نفسِ الهی فتیله است و عقلِ نفسِ حیاتی روغن است که در عشق به **ה'** می‌سوزد.
11-101

מצוות جامه‌هایی فراگیر (מקיפים, makifim) هستند که نفیس حیوانی را پیوند می‌دهند و بالا می‌برند؛ همچون سنگی در فلاخن، ردای نماز و تفیلین پیش از نماز، و صدقه که مهری بی‌پایان را از بالا فرومی‌کشد.

تورا از بالا به پایین، از راه Chochmah، نور بی‌پایان را بدون پوشیدگی فرومی‌کشد؛ به گونه‌ای که جهان در برابر ה' خودنفی‌گر می‌شود، هرچند همچنان وجود دارد، چنان‌که در توراى موسى (משה)، ربي שמعون بار یوحای (רבי שמעון בר יוחאי) و ربي יהודה دیده می‌شود.

نور تورا در מצוה، یعنی فتیله آن، جای می‌گیرد؛ پس از تأمل، عقل نفیس حیاتی به روغن بدل می‌شود که به‌سوی آن فتیله کشیده می‌شود و به حکمت الهی تورا تبدیل می‌گردد، و بدین‌سان جهان جسمانی را پالایش می‌کند.

«که بر فراز می‌نشیند» به صعود از راه מצוות اشاره دارد: بالا بردن حرف یود (יוד, yud) در حرف هی (ה, heh) و فراهم‌کردن سکونتگاهی برای ה'؛ «که فرود می‌آید تا در آسمان‌ها و زمین بنگرد» به توراى مکتوب و شفاهی اشاره دارد که ה' را همچون دیدنی آشکار می‌سازند.

چراغ جان در ה' نشמת אדם

تأمل نفیس الهی عشقی آتشین را شعله‌ور می‌سازد؛ جان فتیله‌ای است که این شعله را به نفیس حیوانی پیوند می‌دهد، و عقل نفیس حیوانی در پی آن کشیده می‌شود و همچون روغن در آن می‌سوزد.

چراغ یک מצוה در מצוה

מצוות جامه‌هایی فراگیرند (מקיפים, makifim) که نفیس حیوانی را به نور بی‌پایان پیوند می‌دهند و آن را فراتر از آنچه فهم خودش می‌تواند دریابد بالا می‌برند.

تورا نور است תורה אור

تورا نور بی‌پایان را از بالا به پایین، از راه Chochmah، فرومی‌کشد؛ جایی که نور بدون پوشیدگی آشکار می‌شود.

گرایش نیک و گرایش بد יצר טוב ויצר הרע

این‌ها عواطفی هستند که از عقل نفیس الهی، که در ה' تأمل می‌کند، و عقل نفیس حیوانی، که جهان جسمانی را درک می‌کند، پدید می‌آیند.

مکیف (مرتبه فراگیر) מקיף

مرتبه‌ای که از بیرون بر شخص اثر می‌گذارد و او را بالا می‌برد، چنان‌که جامه چنین می‌کند یا فلاخن که سنگی را به بالاتر پرتاب می‌کند.

כלות הניפוש (سوختن جان) כלות הנפש

اشتیاقی به ה' چنان شدید که جان آماده سوختن است، همان‌گونه که روغن در شعله می‌سوزد.

دو چراغ و چگونگی سوختن چراغ

1 מי כה' אלקינו¹ המגביהי² לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ.³ הנה כתיב כי נר מצוה ותורה אור.⁴

«چه کسی مانند ה' אלקינו است؛ آن که برای نشستن [خود را] بلند می‌سازد و برای نگریستن در آسمان‌ها و زمین [خود را] فرومی‌آورد؟» اکنون، نوشته شده است: «زیرا یک فرمان دینی (מצוה, mitzvah) چراغ است و תורה (תורה) نور است.»

این درس‌گفتار (מאמר, maamar) با ستایش مزمورنویس از ה' آغاز می‌شود؛ ה' که بر فراز بلندی‌ها بر تخت نشسته است و با این‌حال به پایین، به آسمان‌ها و زمین، می‌نگرد. در پایان درس‌گفتار، هر نیمه آیه یکی از دو حرکت وصف‌شده را بیان می‌کند. سپس آیه‌ای از امثال می‌آورد که מצוה را چراغ و תורה را نور می‌خواند؛ تصویری که سراسر این درس‌گفتار آن را می‌گشاید. در یادداشت Kehot آمده است که یکی از نسخه‌های خطی، تاریخ این درس‌گفتار را شبان۱ חנוכה (Chanukah) در لیادی، سال 5567، ثبت می‌کند؛ عید چراغ.

הרי שהמשיל הכתוב את המצוה לנר וכתוב נר הוי"ה נשמת אדם⁵ שהנשמה נמשלה לנר. וצריך להבין מהו ענין הנר של מצוה ומהו הנר של הנשמה.

پس می‌بینیم که آیه، מצוה را به چراغ تشبیه می‌کند. و نوشته شده است: «چراغ ה'، روح انسان است؛» روح به چراغ تشبیه شده است. باید دریابیم چراغ מצוה به چه معناست و چراغ روح چیست.

دو آیه در امثال از چراغ سخن می‌گویند: מצוה چراغ است و روح انسان «چراغ ה'» است. این درس‌گفتار می‌پرسد هر یک از این چراغ‌ها به چه معناست و چراغ מצوה چه تفاوتی با چراغ روح دارد.

2 והנה ענין הנר הוא שקרוי ע"ש [על שם] הפתילה כי היא עיקר הנר. אך אין נר בלא שמן.

اکنون، مطلب چراغ چنین است: چراغ به نام فتیله خوانده می‌شود، زیرا [فتیله] بخش اصلی چراغ است. با این‌حال، چراغی بدون روغن وجود ندارد.

پیش از آن‌که این تصویر را به کار گیرد، مامر توضیح می‌دهد که چراغ روغنی چگونه کار می‌کند. چراغ به نام فتیله‌اش خوانده می‌شود، زیرا فتیله جان چراغ است؛ با این‌حال، بدون روغن اصلاً چراغی وجود ندارد.

שהשמן הוא הגורם להיות הדלקת הנר בנחת שיהא שוהה ומתעכב זמן מה. ואילולי השמן הי' [היה] דולק מהר ובמרוצה. והיינו ע"י שהשמן נמשך אחר הפתילה.

زیرا روغن سبب می‌شود چراغ به آرامی بسوزد و برای مدتی مکث و دوام داشته باشد؛ اگر روغن نبود، چراغ تند و شتابان می‌سوخت. این امر از آن روست که روغن به دنبال فتیله کشیده می‌شود.

روغن باعث می‌شود شعله آهسته و پیوسته بسوزد و مدت زیادی دوام آورد؛ بدون آن، فتیله یک‌باره شعله‌ور می‌شد و تمام می‌شد. روغن این کار را از طریق کشیده‌شدن به دنبال فتیله انجام می‌دهد.

והוא נשרף ונכלה באור הנאחז בפתילה עד שהוא כלה לגמרי ולא נשאר ממנו כלום מפני שהוא עולה כולו באש. ומ"מ הפתילה היא עיקר הנר.

ו [רוغن] در نوری که در فتيله می‌گیرد می‌سوزد و مصرف می‌شود، تا آن‌جا که کاملاً تمام می‌شود و هیچ‌چیز از آن باقی نمی‌ماند، زیرا تماماً در آتش بالا می‌رود. با این‌همه، فتيله بخش اصلی چراغ است.

هم‌زمان با آن‌که روغن به بالا کشیده می‌شود، در شعله می‌سوزد تا چیزی از آن باقی نماند، زیرا تمام آن در آتش بالا می‌رود. با این‌حال، بخش اصلی چراغ فتيله است، نه روغن.

לפי שהאור הדולק הוא ע"י שנאחז בפתילה. ואלו היה האור נטבע בשמן היה כבה רק שהפתילה היא המחברת את האור אל השמן כשהשמן נמשך אחר הפתילה:

زیرا نور سوزان از آن‌جا پدید می‌آید که در فتيله می‌گیرد. اگر نور در روغن فرو می‌رفت، خاموش می‌شد؛ بلکه فتيله است که نور را به روغن پیوند می‌دهد، آن‌گاه که روغن به دنبال فتيله کشیده می‌شود.

شعله تنها با گرفتن به فتيله می‌تواند بسوزد؛ اگر در روغن فرو می‌رفت، خاموش می‌شد. فتيله حلقه پیوندی است که شعله را به روغن وصل می‌کند، درحالی‌که روغن از میان آن به بالا کشیده می‌شود.

بخش 2 • 31-6

دو نفس، دو گرایش

3 ולהבין משל זה بنמשל בנר מצוה ונר הוי"ה נשמת אדם. צריך להקדי' [להקדים] ענין ואהבת וגו' בכל

לבבך בבי' יצריך⁶ ביצ"ט [ביצר טוב] וביצה"ר [וביצר הרע]

برای فهمیدن این تمثیل در مورد چراغ یک فرمان دینی (mitzvah, מצוה) و نیز «چراغ ה'، جان آدمی»، باید نخست معنای «دوست بدار...» را شرح دهیم: «با تمام قلبت» (לבבך, levavecha)، با هر دو گرایش خود؛ با گرایش نیک و گرایش بد.

برای تطبیق تصویر چراغ با میتسو و نفس، maamar نخست فرمان دوست‌داشتن ה' «با تمام قلب» را شرح می‌دهد. حکیمان «قلب» (levavecha، که حرف ب در آن دو بار آمده است) را به معنای هر دو گرایش دانسته‌اند: انسان باید ה' را با گرایش بد نیز دوست بدارد.

שלכאורה אינו מובן איך ישוב היצה"ר [היצר הרע] לאהבה את הוי"ה ע"י האדם והלא לא ישמע אליו.

در نگاه نخست، این مطلب فهمیده نمی‌شود: چگونه گرایش بد می‌تواند به‌واسطه انسان به دوست‌داشتن ה' روی آورد؟ به‌راستی، به سخن او گوش نخواهد داد!

این پرسشی را پیش می‌آورد: گرایش بد ذاتاً در برابر ה' مقاومت می‌کند؛ پس انسان چگونه می‌تواند آن را به دوست‌داشتن او وادارد؟

אך הענין⁷ הוא כי הנה ביאור ענין יצ"ט [יצר טוב] **ויצה"ר** [ויצר הרע]⁸ **הוא כי נודע שיש בכל אדם ב' נפשות נפש אלהית ונה"ב** [נפש הבהמית] **וכל נפש מתחלקת לשנים. שהם שכל ומדות.**

اما مطلب چنین است: توضیح مفهوم گرایش نیک و گرایش بد این است که، چنان که معلوم است، در هر انسانی دو نفس وجود دارد: **نفس الهی (نפש האלקית, Nefesh Elohis)** و **نفس حیوانی (نפש הבהמית, Nefesh HaBahamis)**؛ و هر نفس به دو بخش تقسیم می‌شود: **عقل و صفات عاطفی (مדות, middos)**.

پاسخ با اصلی شناخته شده آغاز می‌شود: هر انسان دو نفس دارد، **نفس الهی و نفس حیوانی**. هر نفس دو بخش دارد: **عقل و صفات عاطفی (middos, Yahel Or)**. (اثر تسماخ تسدک)، که در یادداشت‌های Kehot نقل شده است، از تلمود نشان می‌دهد که مراد از «گرایش» همان صفات عاطفی است: **ה'** «بر گرایش خویش چیره می‌شود» هنگامی که با شریران بردبار است.

4 והנה עיקר הנפש הוא השכל. כי נה"א [نפש האלקית] **עיקרה היא נפש המשכלת⁹ ומתבוננת תמיד ומשגת באוא"ס** [באור אין סוף] **ב"ה.**

اکنون، جوهر نفس عقل است. زیرا **نفس الهی (نפש האלקית, Nefesh Elohis)** در جوهر خود نفسی اندیشنده است که پیوسته در نور بی‌پایان (**אור אין סוף, Or Ein Sof**)، متبارک باد او، تأمل می‌کند و آن را درمی‌یابد.

هر نفس بیش از هر چیز با عقلش تعریف می‌شود. **نفس الهی ذاتاً نفسی اندیشنده است که پیوسته در نور ה'**، آن‌گونه که فراتر از همه حدود است، تأمل می‌کند و آن را درمی‌یابد.

ואין לה השכלה אחרת. והמדות אהוי"ר [אהבה وיראה] **הנולדות מן השכל והשגה זו הן הנקראות בשם יצ"ט** [יצר טוב].¹⁰

این نفس هیچ [موضوع] دیگری برای اندیشه ندارد. و **صفات عاطفی (مדות, middos)**، یعنی **عشق و هیبت (אהבה وיראה, ahavah veyirah)** که از این عقل و ادراک زاده می‌شوند، همان چیزی هستند که «گرایش نیک» نامیده می‌شود.

نفس هیچ چیز دیگری جز این نمی‌اندیشد. **عشق و هیبت نسبت به ה'** که از این فهم پدید می‌آیند، همان چیزی است که منظور از «گرایش نیک» است. یادداشتی از Kehot می‌افزاید که **نفس الهی صفات عاطفی خاص خود را نیز دارد**، اما در آن، اینها مرتبه‌ای از قوای عقلانی (**מוחיך, mochin**) هستند که با **مדות** پیوند دارند.

5 וכן עיקר נה"ב [נפש הבהמית] היא המשכלת ומשגת גשמיות עוה"ז¹¹ וחומריותן שהוא זלעז"ז [זה לעומת זה] לעומת נה"א [נפש האלקית]. שהשכל המלוכש בענינים גשמיים [גשמיים] הוא הפך ממש מן השכל שבנה"א [שבנפש האלקית].

همچنین، هسته نفیس حیوانی (نפש הבהמית، Nefesh HaBahamis)، [قوه‌ای] است که درباره جنبه جسمانی این جهان و مادیت آن می‌اندیشد و آن را درمی‌یابد؛ این در نسبت با نفیس الهی (نפש האלקית، Nefesh Elohis)، «یکی در برابر دیگری» است. زیرا عقلی که در امور جسمانی جای گرفته، درست نقطه مقابل عقل نפש האלקית است،

نفیس حیوانی نیز همین‌گونه ساخته شده است: هسته آن هم عقل است، اما عقلی که به جهان جسمانی می‌اندیشد و آن را درمی‌یابد. عبارت «یکی در برابر دیگری» یعنی آن دقیقاً همتای نفیس الهی است؛ زیرا ذهنی که در امور جسمانی جای گرفته، درست نقطه مقابل ذهن نفیس الهی است. در لیکوتی تורה (לקוטי תורה)، بخش תזאו (צו) (13b)، آטר רبه (אדמו"ר הזקן) توضیح می‌دهد که نفیس حیوانی چگونه اصلاً می‌تواند بیندیشد: سرچشمه آن شکستن ظرف‌هاست، و در میان هفت صفت عالم תהו (Tohu) [آشفته‌گی] که شکسته شدند، نیروی عقل نیز وجود داشت.

שהיא בחי' חכמה עליונה בחי' חכים ולא בחכמה ידיעה.¹² למעלה מן השכל המושכל ומושג בגשמיות.

که مرتبه برین حکمت (חכמה، Chochmah) است؛ مرتبه «حکیم است، اما نه با حکمتی شناختنی»؛ فراتر از عقلی که در قالب‌های جسمانی تصور و دریافت می‌شود.

ذهن نفیس الهی از حکمت برین חכמה سرچشمه می‌گیرد؛ حکمتی که تیکونی زوهار (תיקוני זהר) آن را «حکیم است، اما نه با حکمتی شناختنی» توصیف می‌کند: حکمتی متفاوت از هر حکمتی که ما می‌توانیم بشناسیم. این حکمت فراتر از هر فهمی است که در قالب‌های جسمانی دریافت می‌شود.

6 והשכל המושכל ומושג בגשמיות ע"פ שכל אנושי הוא שקר¹³ והפך ממש מחכמת אלהות שהיא חכמת

אמת¹⁴ והמדדות הנולדות משכל הגשמי הן הנק' בשם יצה"ר [יצר הרע]¹⁵

عقلی که به واسطه خرد انسانی در قالب‌های مادی تصور و درک می‌شود، باطل است و درست نقطه مقابل حکمت الهی قرار دارد؛ حکمت الهی، حکمت حقیقت است. صفات عاطفی (مدות، middos) که از عقل مادی زاده می‌شوند، همان چیزی‌اند که «گرایش بد» نامیده می‌شود.

استدلای که امور را تنها در قالب‌های مادی و با منطق انسانی درک می‌کند، باطل خوانده می‌شود، زیرا درست نقطه مقابل حکمت الهی، یعنی حکمت حقیقت است. عواطفی که از این استدلال مادی پدید می‌آیند، همان چیزی‌اند که «گرایش بد» نامیده می‌شود.

וצריך האדם לאכפייא לון שלא יתנהג ע"פ מדות שנולדו מן השכל הגשמי. רק ואהבת את¹⁶ הוי"ה אלקיך בכל לבבך. היינו בהגביר כח נה"א [נפש האלקית] המשכלת.

אדם باید آن‌ها را مهار کند تا بر پایه صفات عاطفی‌ای که از عقل مادی زاده شده‌اند رفتار نکند؛ بلکه تنها [بر پایه] «ה' אלקיך را با تمام دل خود دوست بدار». یعنی با نیرومند ساختن نیروی اندیشه‌ورز نفیس الهی (נפש האלקית, Nefesh Elohis).
 آدمی باید این عواطف را مهار کند و نگذارد رفتار او را هدایت کنند. در عوض، باید بر پایه «ה' אלקיך را با تمام دل خود دوست بدار» زندگی کند؛ و این کار را با نیرومند ساختن نیروی اندیشمند نفیس الهی انجام می‌دهد.

بخش 3 • 71-9

تأمل در قرائت שמע

7 ומתבונן באוא"ס [באור אין סוף] בפסוק ראשון דק"ש [דקריאת שמע] שמע ישראל.¹⁷ שמע לשון הבנה¹⁸ כי הוי"ה הוא אלהינו

و انسان در نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof)، در نخستین آیه «بشنو، ای اسرائیل» از שמע ישראל (Shema)، تأمل می‌کند. «بشنو» تعبیری برای فهمیدن است؛ اینکه ه'، אלהינו (Elokeinu) است.

نفیس الهی از راه تأمل نیرومند می‌شود؛ این تأمل با آیه نخست שמע ישראל (Shema) آغاز می‌شود. «بشنو» در اینجا به معنای «بفهم» است؛ باید فهمید که ه'، אלהינו (Elokeinu) است؛ و این گفتار (מאמר) اکنون توضیح می‌دهد که مقصود از «אלהינו» چیست.

פי' אלהינו הוא ענין ההתהוות בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסוכ"ע הוא נמשך מבחי' הוי"ה היה הוה ויהיה שהוא אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה שהוא בחי' אין והתהוות היש הוא מאין ממש.¹⁹

مقصود از «אלהינו» امر پدیدآمدن است؛ مرتبه نوری که همه عوالم را پر می‌کند (ממלא כל עלמין, memalei kol almin) و نوری که همه عوالم را فرا می‌گیرد (סובב כל עלמין, sovev kol almin). این نور از مرتبه ه'، یعنی «او بود، او هست و او خواهد بود»، سرچشمه می‌گیرد؛ ه' همان نور بی‌پایان متبارک است، که مرتبه نیستی (אין, ayin) است؛ و پدیدآمدن چیزی (יש, yesh) به‌راستی از نیستی است.

«אלהינו» به نیرویی اشاره دارد که عوالم را پدید می‌آورد؛ هم نوری که هر عالم را پر می‌کند و هم نوری که همه عوالم را فرا می‌گیرد. این نیرو از ه' سرچشمه می‌گیرد؛ نامی که معنای «او بود، او هست و او خواهد بود» را دارد و خود نور بی‌پایان است. این نور «אין» (نیستی) نامیده می‌شود، زیرا فراتر از دسترس درک است؛ پس آفرینش، به‌راستی پدیدآمدن چیزی از نیستی است. تسماح تسدک (הצמח צדק) در אור התורה (אור התורה)، بخش בלק، «אלהינו» را «نیروی ما و نیروی حیات ما» توضیح می‌دهد.

8 והתהוות זו נמשך תמיד יש מאין²⁰ כמאמר ובטובו מחדש בכל יום תמיד כו'. והוא הוי"ה אחד אתה הוא קודם שנבה"ע [שנברא העולם]²¹ ואתה הוא כו'.

این پدیدآمدن چیزی از نیستی پیوسته فروفرستاده می‌شود، چنان‌که در این گفته آمده است: «و به نیکی خود هر روز، پیوسته نو می‌کند...» و او، ה'، یگانه است: «تو پیش از آفریده‌شدن جهان، همان اویی، و تو همان اویی...»

آفرینش رویدادی یگانه در گذشته نیست؛ پدیدآمدن چیزی از نیستی در هر لحظه ادامه دارد، چنان‌که در دعا‌های صبح گفته می‌شود که ה' «به نیکی خویش» هر روز آفرینش را نو می‌کند. با این‌همه، ה' یگانه و دگرگون‌ناشده می‌ماند، چنان‌که دعا می‌گوید: «تو پیش از آفریده‌شدن جهان، همان اویی، و تو همان اویی» پس از آن‌که آفریده شد. گفتار حسیדי «رانی و سیمخی» (رני و שמחי)، که پیش‌تر در میکטس (מקץ) آمده است (تورا اور (תורה אור)، 36a)، همین عبارت را نقل می‌کند و ה' را با نفس مقایسه می‌کند؛ نفسی که آنچه بر بدن می‌گذرد آن را دگرگون می‌سازد، زیرا حقیقتاً در بدن پوشیده است.

שאיין התהוות העולמות פועלים בו שום שינוי ח"ו [חס ושלום]. לפי שאינו דומה מעשה הקב"ה למעשה בו"ד [בשר ודם].

زیرا پدیدآمدن عوالم هیچ دگرگونی‌ای، ח"ו، در او پدید نمی‌آورد؛ چراکه کارِ قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא، Kudsha Brich Hu) مانند کارِ آفریدگانِ گوشت و خون نیست.

پدیدآمدن عوالم هیچ دگرگونی‌ای در ה' پدید نمی‌آورد. علتش این است که شیوة عملِ ה' مانند شیوة عملِ انسان نیست.

שמעשה אנוש הנה כח הפועל ממש הוא בנפעל. כמו עד"מ כשעושה דבר פונה א"ע [את עצמו] ומעמיק שכלו בדבר שהוא עושה.

زیرا در کارِ انسان، نیروی سازنده حقیقتاً در چیزی است که ساخته می‌شود. برای مثال، هنگامی که چیزی می‌سازد، خویش را [به آن] متوجه می‌کند و عقلش را عمیقاً در چیزی که می‌سازد فرومی‌برد.

هنگامی که انسان چیزی می‌سازد، نیروی خود او حقیقتاً به چیزی که می‌سازد وارد می‌شود: توجهش را به آن معطوف می‌کند و ذهنش را در آن به کار می‌اندازد.

9 וע"כ הדבר שעושה פועל בו שינוי בכח שכלו. אבל התהוות העולמות מאוא"ס [מאור אין סוף] ב"ה אין פועלים בו שום שינוי ח"ו [חס ושלום]. וה' אחד כמו קודם שנבה"ע [שנברא העולם].

از این‌رو، چیزی که انسان می‌سازد در او، در نیروی عقلش، تغییری پدید می‌آورد. اما پدیدآمدن عوالم از نور بی‌پایان (اور אין סוף، Or Ein Sof)، که او متبارک است، هیچ تغییری، حاشا، در او پدید نمی‌آورد؛ و ה' یگانه است، همان‌گونه که پیش از آفریده‌شدن جهان بود.

چون ذهن سازنده در ساخته‌اش نهفته است، ساخته او را تغییر می‌دهد. اما آفرینش از اور אין סוף متفاوت است: هیچ تغییری در ה' پدید نمی‌آورد؛ او همچنان یگانه است، درست همان‌گونه که پیش از آفریده‌شدن جهان بود.

לפי שבשכמל"ו [שברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] **שכל התהוות העולמות וקיומם וחיותן אינן אלא מבחי' מלכותו ית' שבמה שהוא מלך עליהם מחיה ומהיה אותם דהיינו בחי' שמו ית' בלבד.**

זיכרא [מقصود אז] «מטבארק באד נאם גלאלִי פרמאנרואייִ או טא אבדאלאבאד» אין אסט קה פדידאמדיִ עואלם, هستי ו נירוויִ חיות (חיות, chayus) אנה, همگی فقط از مرتبۀ فرمانروایی (ملכות, Malchus) او, که متبارک باد, است: از آن رو که او بر آنها پادشاه است, به آنها حیات می‌بخشد و آنها را پدید می‌آورد. این فقط مرتبۀ نام او, که متبارک باد, است.

دلیل در عبارت‌هایی نهفته است که پس از نخستین آیهٔ شماع گفته می‌شود: «مטبارک באד נאם גלאלִי פרמאנרואייִ او טא אבדאלאבאד»؛ همهٔ آفرینش, هستی و حیاتِ آن, تنها از فرمانرواییِ ה', یعنی پادشاهی او بر عوالم, سرچشمه می‌گیرد. این فقط «نام» اوست, یعنی چگونگی نسبتِ او با آنها, نه ذاتش؛ بنابراین آفرینش به خودِ ה' دست نمی‌زند.

بخش 4 • 101-11

چراغِ جان

10 **ושם שייך כח הפועל²² בדבר ה' שמים נעשו²³ כי דבר מלך שלטון²⁴ כתיב מלכותך מלכות כ"ע** [כל עומין]. **יחיד חי העולמים מלך כנודע.**

و آنجاست [در فرمانروایی او (ملכות, Malchus)] که نیروی فاعل صدق می‌کند: «به کلامِ ה' آسمان‌ها پدید آمدند». زیرا نوشته شده است: «سخنِ پادشاه فرمان‌رواست». همچنین آمده است: «فرمانرواییِ تو فرمانرواییِ همهٔ عوالم است»؛ «یگانه, حیاتِ عوالم, پادشاه», چنان‌که شناخته است.

تنها در مرتبۀ **ملכות** می‌توان از «نیروی فاعل» سخن گفت: آسمان‌ها «به کلامِ ה'» آفریده شدند, همان‌گونه که پادشاه تنها با کلامِ خود فرمان می‌راند؛ زیرا «سخنِ پادشاه فرمان‌رواست». کتاب مقدس فرمانرواییِ او را «فرمانرواییِ همهٔ عوالم» می‌خواند, و دعاها او را «یگانه, حیاتِ عوالم, پادشاه» می‌نامند: فرمانرواییِ اوست که به عوالم حیات می‌بخشد.

וכאשר יעמיק האדם שכלו ומחשבתו בזה בעומק בינתו ובעומקא דלבא. אזי תבטל הנפש החיונית מהשכלתה בגשמיות²⁵ בתגבורת הנפש האלהית המשכלת ומתבוננת בגדולת א"ס ב"ה

ו چون آدمی عقل و اندیشه خود را در این باره، در ژرفای فهم خویش و در عمق دل، به ژرفاندیشی وادارد، آنگاه نفس حیاتی، در اثر چیرگی نفس الهی (نפש האלקית, Nefesh Elohis) که دربارهٔ عظمت بی‌نهایت مطلق (אין סוף, Ein Sof)، که متبارک است، می‌اندیشد و تأمل می‌کند، از اندیشیدن دربارهٔ امور جسمانی بازمی‌ایستد،

هنگامی که آدمی با عقل خود و از ژرفای دل دربارهٔ همهٔ این امور تأمل می‌کند، نفس الهی نیرومندتر می‌شود؛ و با چیرگی آن، نفس حیاتی که به بدن جان می‌بخشد، از اندیشیدن دربارهٔ امور جسمانی بازمی‌ایستد. یا هل اور (Yahel Or)، از تسماع تسدک (הצמח צדק)، که در یادداشت‌های Kehot نقل شده، توضیح می‌دهد که این امر حکمت (חכמה, Chochmah) و فهم (בינה, Binah) نفس حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamit) را پالایش می‌کند؛ و این از پالایش عواطف آن آسان‌تر است، زیرا شکستن ظرف‌ها عمدتاً در هفت مرتبهٔ تجلی فرودین (ספירות, Sefiros) روی داد.

להוליד מרוח בינתה והתבוננותה אהבה עזה כרשפי אש²⁶ לדבקה בו ית' בדביקה וחשיקה וחפיצה בהתלהבות עצומה

تا از روح فهم و تأمل خویش عشقی سوزان، چون شراره‌های آتش، پدید آورد؛ تا با دلبستگی، اشتیاق و خواست، و با التهایی آتشین و عظیم، به او که متبارک است پیوند یابد،

تأمل نفس الهی دربارهٔ عظمت بی‌نهایت مطلق عاطفه‌ای پدید می‌آورد: عشقی سوزان، چون شراره‌های آتش، و اشتیاقی برای پیوند یافتن با او، با التهایی آتشین.

עד כלות הנפש כמ"ש נכספה וגם כלתה נפשי²⁷ וגוי.²⁸

تا آنجا که نفس به‌تمامی بسوزد (כלות הנפש, kelos hanefesh)، چنان‌که نوشته شده است: «جانم مشتاق است، آری، به‌تمامی می‌سوزد»، و الی آخر.

اشتیاق چنان شدید است که نفس آماده است به‌تمامی بسوزد (כלות הנפש, kelos hanefesh). سرایندهٔ مزامیر آن را چنین وصف می‌کند: «جانم مشتاق است، آری، به‌تمامی می‌سوزد».

11 ועמד לא חפצתי בארץ²⁹ כלה שארי ולבבי³⁰ וגו'. ואזי תהיה החכמה שבנפש החיונית כשמך הנמשך

אחר הפתילה שהיא נר ה' נשמת אדם^{31,32}

«בא תו הייך خواسته‌ای در زمین ندارم؛ جسم و دلم تحلیل می‌روند»، و جز این. آن‌گاه حکمت (חכמה, Chochmah) در نفیس حیاتی مانند روغنی خواهد بود که به دنبال فتילה کشیده می‌شود؛ و فتילה همان «چراغ ה'، جان آدمی» است:

اشتقاق سرایندهٔ مزامیر ادامه می‌یابد: با ה' هیچ خواسته‌ای در زمین ندارد، و جسم و دلش تحلیل می‌روند. هنگامی که این عشق در نفیس الهی (נפש האלקית, Nefesh Elohis) شعله‌ور می‌شود، حکمت نفیس حیاتی، یعنی نیروی اندیشیدن آن، مانند روغنی می‌شود که به دنبال فتילה کشیده می‌شود؛ و فتילה نفیس الهی است، یعنی «چراغ ה'». Yahel Or، که در یادداشت‌های Kehot نقل شده، این حکمت را حکمت נוگا (נוגה, nogah: درخشش) می‌داند؛ یعنی عقل نفیس حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) که می‌تواند به سوی قدوسیت بالا برده شود.

שהנשמה היא הפתילה המחברת אור האהבה עזה ורשפי אש להאיר בנה"ב [בנפש הבהמית] עד שתכלה ותכסוף ג"כ לדבקה בו בדביקה חשיקה כו'.

زیرا جان، فتيله‌ای است که نور عشق سوزان و شراره‌های آتش را به هم پیوند می‌دهد تا در نفیس حیوانی بتابد، تا آن نیز بسوزد و مشتاق چسبیدن به او شود، با چسبیدنی آمیخته به اشتیاق، و جز این.

نفیس الهی، یعنی فتيله، شعلهٔ عشق آتشین خود را به نفیس حیوانی پیوند می‌دهد تا نور در آن بتابد. آن‌گاه نفیس حیوانی نیز می‌سوزد و مشتاق چسبیدن به ه' می‌شود، همان‌گونه که روغن در شعله می‌سوزد.

ולהיות ואהבת וגו' בכל לבבך³³ וגדול יהי' [יהיה] כח כלות הנפש הבהמית ביתר שאת בבחי' שמך הנכלה

ועולה עד שנעשה ממנו כולו אש של אור הנר

و بدین‌سان «دوست بداری»، و جز این، «با تمامی دل خود»؛ و نیروی نفیس حیوانی برای سوختن (כלות הנפש, kelos hanefesh) به مرتبه‌ای بسیار فراتر خواهد رسید، همچون روغنی که می‌سوزد و بالا می‌رود، تا آن‌که تمام آن به آتش نور چراغ بدل شود.

بدین‌سان، انسان «دوست بداری... با تمامی دل خود» را با هر دو گرایش به‌جا می‌آورد. اشتیاق خود نفیس حیوانی برای سوختن، «به مرتبه‌ای بسیار فراتر» شدت می‌گیرد؛ مانند روغنی که یکسره می‌سوزد و تماماً به شعلهٔ چراغ بدل می‌شود.

ע"י בחי' צעק לבם³⁴ והוא התהפכות בחי' האש שבה. ורשפי אש אהבה עזה כו'. וזהו נר של הנשמה שהיא מהתבוננות נפש האלהית עצמה:

به واسطه مرتبه دلشان فریاد برآورد، که دگرگونی آتش درون آن است، و «شراره‌های آتش»، عشقی سوزان، و جز این. و این چراغ جان است که از تأمل خود نفس الهی سرچشمه می‌گیرد.

این امر از طریق «دلشان فریاد برآورد» رخ می‌دهد: آتش خود نفس حیوانی دگرگون می‌شود و به عشقی آتشین به د' بدل می‌گردد. این همان چراغ جان است که از تأمل خود نفس الهی سرچشمه می‌گیرد.

بخش 5 • 121-13

چراغ یک מצوه

12 **וענין נר של המצוה היא שהמצוה יש לה סגולה פרטית³⁵ להעלות את נה"ב [נפש הבהמית]³⁶ ולקשרה באו"ס [באור אין סוף] ב"ה³⁷ כמא' [כמאמר] אק"ב [אשר קדשנו במצותיו] בקדש העליון שהוא למעלה מן ההשתלשלות.**

و معنای چراغ **מצוה** (mitzvah) این است که **מצוה** نیروی ویژه‌ای (סגולה, segulah) دارد تا نفس حیوانی (نפש הבהمیت, Nefesh HaBahamis) را بالا ببرد و آن را به نور بی‌پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof) (متبارک باد او) پیوند دهد؛ چنان‌که در عبارت «که ما را با فرمان‌هایش مقدس ساخته است» آمده است: با قداست برین، که فراتر از زنجیره نزول عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) است.

چراغ یک mitzvah به شیوه‌ای دیگر عمل می‌کند: mitzvah نیروی ویژه دارد تا نفس حیوانی را بالا ببرد و آن را به نور بی‌پایان پیوند دهد. برکتی که بر یک mitzvah گفته می‌شود، یعنی «که ما را با فرمان‌هایش مقدس ساخته است»، از قداستی برین سخن می‌گوید که فراتر از سراسر زنجیره عوالم است؛ مبتلر ربه (ادمو"ר האמצעי)، که در یادداشت‌های Kehot از او نقل شده، آن را خود بالاترین قداست می‌خواند که فراتر از همه مراتب بالاتر قداست است.

כי המצות הם לבושין³⁸ ונק' לבוש מלכות שהם בחי' מקיפים שמקיפים ומלבישים את³⁹ הנפש מראשה ועד רגלה

زیرا **מצוות** لباس‌اند و «جامه‌های شاهانه» نامیده می‌شوند؛ چراکه مراتب فراگیر (مקיפים, makifim) هستند که نفس را از سر تا پا فرا می‌گیرند و می‌پوشانند،

מצוות «جامه» نامیده می‌شوند، یعنی «جامه‌های شاهانه»، زیرا مراتب فراگیرند: نفس را از سر تا پا احاطه می‌کنند و می‌پوشانند، همان‌گونه که لباس بدن را می‌پوشاند.

להיות צרורה בצרור החיים את⁴⁰ ה' ממש שע"ז מעלה את הנפש כמו האדם כשהוא לבוש יכולין להמשיך אותו ע"י לבוש.

تا واقعاً با ה' در پیوند حیات بسته باشد. از این طریق، [מצוה] نفس را بالا می‌برد؛ همان‌گونه که وقتی انسانی لباس بر تن دارد، می‌توان او را به واسطه لباسش به دنبال کشید.

نفس که در מצוות پوشیده است، «با ה' در پیوند حیات بسته» است. همان‌گونه که می‌توان انسانی را به واسطه لباسش به دنبال کشید، מצוה نیز چون جامه‌ای است که نفس را همراه خود بالا می‌برد.

13 וכן כצרור אבן במרגמה.⁴¹ שע"י שצרור בחרט זורקין אותו למעלה יותר. הכלל שכל בחי' מקיף הוא העלאה למעלה.

همچنین، «چون سنگی در فلاخن بسته‌شده»: چون سنگ در کیسه‌ای بسته است، آن را بالاتر پرتاب می‌کنند. قاعده این است که هر مرتبه احاطه‌گر (makif, מקיף) موجب بالا رفتن است.

تصویر دومی است: سنگی که در فلاخن بسته شده باشد، بسیار بالاتر از سنگی پرتاب می‌شود که با دست پرتاب کنند. واژه عبری «بسته‌شده» (tzeror) همان واژه‌ای است که در عبارت «در پیوند زندگی بسته شده» آمده است؛ و قاعده این است که هرچه چیزی را فراگیرد (makif)، آن را بالا می‌برد. در تורה אור, משפטים (76a), آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) این دو آیه را به همین شیوه به هم پیوند می‌دهد: روح چون سنگی در فلاخن بسته شده است و از این‌رو، به واسطه «روزها» و پوشش‌های تורה و میتزوه‌ها، به‌سوی سرچشمه حیات اوج می‌گیرد.

ולכן לובשין טלית ותפלין קודם התפלה להמשיך בחי' מקיף⁴² למעלה להעלות את נה"ב [נפש הבהמית] בתפלה כנודע שאין התחתון עולה למעלה עד שיורדת תחלה הארה מלמעלה. והתפלה היא עליית נה"ב [נפש הבהמית].

از این‌رو، پیش از دعا تالیت (טלית, tallis; ردای دعا) و تפیلین (תפלין, tefillin) می‌پوشند تا مرتبه‌ای از מקיף را از بالا فرود آورند و نفیس حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) را در دعا بالا ببرند؛ زیرا چنان‌که دانسته است، مرتبه پایین‌تر بالا نمی‌رود تا آنکه نخست پرتویی از بالا فرود آید. و دعا، صعود نفیس حیوانی است.

از همین‌رو تالیت و تפیلین، که پیرامون‌گیرند (makifim)، پیش از دعا پوشیده می‌شوند: آنها نوری فراگیر فرود می‌آورند که نفیس حیوانی را در دعا بالا می‌برد. میتلر ربه (אדמו"ר האמצעי)، چنان‌که در یادداشت‌های Kehot نقل شده، پرسش را دقیق‌تر مطرح می‌کند: مگر روح نمی‌تواند به‌تنهایی در شما بر یگانگی ה' تمرکز کند؟ پس چرا باید تالیت و تפیلین نخست پوشیده شوند؟ زیرا چنان‌که دانسته است، مرتبه پایین‌تر نمی‌تواند بالا رود مگر آنکه نخست پرتویی از بالا فرود آید؛ و دعا، صعود نفیس حیوانی است.

ולכן התפלה היא נוסחא אחת בכל יום כל ימי חייו של אדם הקצובים לו ימי שנותינו בהם שבועים שנה⁴³ הם כפי נצוצות נפש הבהמיית שצריכון להעלות (משא"כ נפש האלהית היא נצחית) וכל יום נעשה בחי' חדשה.

אזינרו, دعا در هر روز, [برای] همه روزهای عمرِ مقدّر انسان، متنی واحد است: «روزهای سالهای ما هفتاد سال است»؛ این روزها با جرقه‌های نفس حیوانی که باید بالا برده شوند، متناظرند (برخلاف نفس الهی، که جاودانه است)؛ و هر روز جنبه‌ای تازه پدید می‌آید.

متن دعا در همه روزهای زندگی مقدّر انسان یکسان می‌ماند، زیرا هر روز از سالهای مقدّر او با جرقه‌هایی از نفس حیوانی متناظر است که باید آنها را بالا برد؛ اما نفس الهی جاودانه است. هر روز جنبه‌ای تازه از نفس حیوانی پدید می‌آید.

וצריך להעלות גם אותו נצוץ שמתחדש והכל היא העלאה אחת (משא"כ לימוד התורה צריך דוקא ללמוד בכל יום דבר חדש)⁴⁴

آن جرقه‌ای هم که تازه پدید می‌آید باید بالا برده شود، و همه اینها یک صعود است (برخلاف مطالعه تורה، که باید حتماً هر روز مطلب تازه‌ای آموخت).

جرقه تازه هر روز نیز باید بالا برده شود؛ اما چون بالا بردن هر روز از همان نوع صعود است، همان دعا کفایت می‌کند. مطالعه تורה متفاوت است؛ باید هر روز مطلب تازه‌ای آموخت.

ולכן כל המצות נקראות בשם צדקה⁴⁵ כי צדקה תרומם גוי⁴⁶

ازاین‌رو همه میتزوها (فرمان‌ها؛ מצוות, mitzvot) را به نام بخشش (צדקה, tzedakah) می‌خوانند، زیرا «بخشش ملتی را بالا می‌برد».

به همین دلیل، همه میتزوها را tzedakah می‌خوانند، زیرا «بخشش ملتی را بالا می‌برد». آلتز ربه بعدها در מקץ (تורה אור 42c) همین مطلب را بیان می‌کند: انجام میتزوها، که صعودی از پایین به‌سوی ریشه آنهاست، نور تורה را می‌تاباند، «زیرا همه میتزوها tzedakah خوانده می‌شوند».

שע"י הצדקה וחסד שעושים למטה להחיות רוח שפלים⁴⁷ ועני חשוב כמת.⁴⁸ כן ויותר מכן לאין קץ נמשך רוח חיים מלמעלה מחיי החיים ב"ה להחיות מתים ממש

زیرا به‌واسطه بخشش و مهری که انسان در پایین انجام می‌دهد تا جانِ فرودستان را تازه کند – و فقیر در حکم مرده است – به همان‌سان، و بی‌نهایت بیش از آن، روح حیات از بالا، از حیات حیات (ה' متبارک است)، فرود آورده می‌شود تا مردگان را به‌راستی زنده کند،

بخشش و مهرورزی، جانِ فرودستان را تازه می‌کند، و فقیر در حکم مرده است. در پاسخ به آن، روح حیات از بالا، از ה' که «حیات حیات» است، به‌نحو بی‌نهایت فراتر از یاری‌ای که در پایین داده می‌شود، فرود می‌آید تا کسانی را که به‌راستی مرده‌اند زنده کند.

בבחי' ימין מקרבת⁴⁹ **וימינו תחבקני**⁵⁰ **ממש באור המקיף שמלמעלה לרומם ולהעלות את הנפש למעלה מעלה באוא"ס** [באור אין סוף] **ב"ה ממש וזהו ענין נר מצוה:**

به صورت «دست راست نزدیک می‌کند» و «دست راستش مرا در آغوش می‌گیرد»؛ به‌راستی، با نورِ **مקיף** از بالا، تا روح را رفعت بخشد و بالاتر و بالاتر ببرد، تا خودِ نورِ بی‌پایان (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، (**ה'** متبارک است). و این است معنای چراغ یک فرمان (**מצוה**, mitzvah).

این زنده‌کردن به صورتِ آغوشِ دستِ راستِ **ה'** است، همان دستی که «نزدیک می‌کند»: نوری فراگیر از بالا که روح را بالاتر و بالاتر می‌برد، تا خودِ نورِ بی‌پایان. مقصود از چراغ یک mitzvah همین است.

بخش 6 • 141-19

تورا نور است

14 **אך התורה אור**⁵¹ **הוא המשכת אוא"ס** [אור אין סוף] **ב"ה מלמעלמ"ט** [מלמעלה למטה].⁵² **והיא אור וגילוי**⁵³ **אוא"ס** [אור אין סוף] **ב"ה ממש שלמעלה מעלה מהשתלשלות שירידת והדרגת סדר השתלשלות היא בחי' העלם והתלבשות אוא"ס** [אור אין סוף] **ב"ה להיות התהוות מהות אחר מהות באופנים ומינים שונים.**

اما «تورا نور است» یعنی فرودآوردنِ نورِ بی‌پایان (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، **ה'**، از بالا به پایین. این، نور و آشکاریِ خودِ نورِ بی‌پایان، **ה'**، است؛ نوری که بسیار فراتر از زنجیرهٔ نزولِ عوالم (**השתלשלות**, hishtalshelus) قرار دارد؛ زیرا نزول و درجه‌بندیِ ترتیبِ زنجیرهٔ نزول، مرتبهٔ پنهان‌شدن و در لباس قرارگرفتنِ نورِ بی‌پایان، **ה'**، است، تا ماهیتی پس از ماهیت دیگر، در صورت‌ها و گونه‌های گوناگون، پدید آید.

تورا در جهتِ مخالف عمل می‌کند: به‌جای آن‌که نفس را از پایین بالا ببرد، نورِ بی‌پایان را از بالا به پایین فرود می‌آورد. تورا خودِ نورِ بی‌پایان را آشکار می‌سازد؛ نوری که بسیار فراتر از زنجیرهٔ عوالم است، حال آن‌که آن زنجیره، در نزولِ پله‌پله‌اش، پنهان‌شدنِ نورِ بی‌پایان است؛ نوری که لایه‌به‌لایه در پوشش قرار گرفته تا هر گونه‌ای از مخلوق بتواند پدید آید. یاهل اور (**יהל اور**)، که در یادداشت‌های Kehot نقل شده، آیه را همچون یک تصویر واحد می‌خواند: **מצוה** (mitzvah [فرمان الهی]) **فتیله** است و تورا نور.

15 **וכמ"ש ישת חשך סתרו**⁵⁴ **שהוא חשך והעלם ולא אור וגילוי. ועל התורה נאמר מגלה עמקות מני חשך.**⁵⁵ **וממעמקים קראתיך**⁵⁶ **הוי"ה.**

چنان‌که نوشته شده است: «او تاریکی را نهانگاه خویش ساخت»؛ این تاریکی و پوشیدگی است، نه نور و آشکاری. و دربارهٔ تورات گفته شده است: «ژرفاها را از دل تاریکی آشکار می‌سازد»؛ و نیز: «از ژرفاها تو را، ای **ה'**، خوانده‌ام.»

زنجیرهٔ عوالمِ نزولی (**השתלשלות**, hishtalshelus) همان «تاریکی» ای است که **ה'** در آن پنهان می‌شود؛ پوشیدگی است، نه آشکاری. در مقابل، تورات چنین وصف شده است که «ژرفاها را از دل تاریکی آشکار می‌سازد»؛ و آیهٔ «از ژرفاها تو را خوانده‌ام» نیز در کنار آن آورده می‌شود، زیرا در هر دو، واژهٔ یکسانی برای ژرفا به کار رفته است.

וזהו תכלית בריאת האדם להמשיך על נפשו וא"ס [אור אין סוף] ב"ה שלמעלה מן ההשתלשלות.

ו این است غایت آفرینش انسان: آن که نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) ב"ה را بر جان خویش فرود آورد؛ نوری که فراتر از زنجیرهٔ نزول عوالم (השתלשלות) است،

غایت آفرینش انسان آن است که نور بی‌پایان را که فراتر از سراسر زنجیرهٔ عوالم است، بر جان خویش فرود آورد.

להיות אור א"ס ב"ה שורה למטה כמו למעלה כמ"ש אני ראשון ואני אחרון⁵⁷ ומבלעדי אין אלהים. כלומר כשם שאני ראשון קודם שנבה"ע [שנברא העולם].

تا نور بی‌پایان ب"ה در پایین همان‌گونه که در بالا جای گیرد؛ چنان‌که نوشته شده است: «من نخستینم و من آخرینم، و جز من هیچ اלקים (Elokim) نیست.» یعنی همان‌گونه که «من نخستینم» پیش از آن است که جهان آفریده شود،

مقصود آن است که نور بی‌پایان در پایین همان‌گونه که در بالا جای گیرد. سخن اشعیا، «من نخستینم و من آخرینم»، ه' را در پیش از آفرینش جهان و پس از آن یکسان وصف می‌کند؛ و این گفتار (מאמר) اکنون توضیح می‌دهد که این سخن در فاصلهٔ میان آن دو چه معنایی دارد. لیکوتی تורה (לקוטי תורה)، واییکرا (ו)، که به این گفتار (מאמר) اشاره می‌کند، «من آخرینم» را فرمانروایی (מלכות, Malchus) ه' می‌داند که در عوالم فرودین پوشیده است، جایی که وجود جداگانه پدید می‌آید؛ و «من نخستینم» را حکمت (חכמה, Chochmah) می‌داند که خودنهی‌گری (ביטול, bittul) است. در آینده این امر در پایین همان‌گونه که در بالا آشکار خواهد شد، «چشم در برابر چشم».

16 ואחרון לאחר שנברא העולם. כן מבלעדי דהיינו באמצעות בשעת בריאת העולם יהי' [יהיה] אור א"ס ב"ה נמשך למטה שיהי' [שיהיה] בטול העולם במציאות כמו קודם שנברא ואחר שנברא והיינו ע"י התורה כי אורייתא מחכמה נפקת.^{58, 59}

و «آخر» است، پس از آنکه جهان آفریده شد. بنابراین، «جز من» (מבלעדי, mibaladai)، یعنی در میانه، هنگام آفرینش جهان، نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof)، که او متبارک است، به پایین کشیده خواهد شد، تا جهان در عین وجود داشتن، در برابر او به خودنهی‌گری (ביטול, bittul) برسد؛ همان‌گونه که پیش از آفرینش جهان و پس از آن است. و این از طریق تורה است، زیرا «تורה از حکمت (חכמה, Chochmah) صادر می‌شود».

همان‌گونه که ه' پیش از آفرینش «نخست» و پس از آن «آخر» است، «جز من» به زمان میان این دو، یعنی زمانی که جهان وجود دارد، اشاره می‌کند: در آن هنگام نیز نور بی‌پایان باید به پایین کشیده شود، تا جهان در برابر او چنان خودنهی‌گر باشد که گویی آفریده نشده است. این امر از طریق تורה تحقق می‌یابد، زیرا «تורה از حکمت صادر می‌شود»؛ مرتبه‌ای که نور بی‌پایان در آن آشکار می‌شود.

17 וכמ"ש לכבודי בראתיו.⁶⁰ כבו"ד בגימטריא ל"ב⁶¹ הם ל"ב נתיבות חכמה.⁶² בראתיו בחי' תלמוד. יצרתיו בחי' משנה. ועשיתיו בחי' מקרא.

و چنان‌که نوشته شده است: «برای جلال من (כבודי, kevodi) آن را آفریدم.» جلال (כבוד, kavod) از نظر عددی برابر با سی‌ودو است: این‌ها سی‌ودو مسیر حکمت (חכמה, Chochmah) هستند. «آن را آفریدم» مرتبه (בחינה, bechinah) تلمود (תלמוד, Talmud) است؛ «آن را صورت دادم» בחינה میشنا (משנה, Mishnah) است؛ و «آن را ساختم» בחינה متن مقدس (מקרא, Mikra) است.

آیه اشعیا می‌گوید که ה' همه‌چیز را [برای جلال من] آفرید، صورت داد و ساخت (כבודי, kevodi). ارزش عددی واژه כבוד، سی‌ودو است (کاف ۲۰، پيس ۲، واو ۶ و دالت ۴) و به «سی‌ودو مسیر Chochmah» اشاره دارد؛ زوهار (זהר)، در رَعیا مهیما (רעיא מהימנא)، تساو (צו)، که یادداشتِ کهوت به آن ارجاع می‌دهد، כבוד را سی‌ودو به شمار می‌آورد. این سه فعل، که بازتابی از عوالمِ عالمِ آفرینش (בריאה, Beriah)، عالمِ صورت‌بخشی (יצירה, Yetzirah) و عالمِ عمل (עשיה, Asiyah) هستند، در اینجا با تلمود، میشنا و متن مقدس متناظر شده‌اند.

שכולם הם בבחי' חכמה ואור א"ס ב"ה שורה ומתגלה בחכמה⁶³ שאין שם שום הסתר פנים.

זیرا همه آن‌ها در בחינה חכמה هستند، و نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof)، متبارک باد او، در חכמה قرار دارد و آشکار می‌شود؛ جایی که هیچ‌گونه پوشیدگی چهره‌ای نیست.

هر سه بخشِ تورات از חכמה سرچشمه می‌گیرند، و در حכמה، نور بی‌پایان قرار دارد و بدون هیچ‌گونه پوشیدگی آشکار می‌شود. شرح تانیا (תניא)، فصل 35، دلیل آن را توضیح می‌دهد: بی‌نهایت مطلق (אין סוף, Ein Sof) یگانه حقیقی است و در کنار او هیچ‌چیز وجود ندارد؛ و این همان בחינה حכמה است. بنابراین، تورات در همه بخش‌هایش تجلی بی‌پرده ה' را در خود دارد.

18 ושם הוא בחי' אני ה' לא שנתי⁶⁴ כמו קודם שנברא העולם. ולכן רב יהודא דכולי תנויי' בנזיקין⁶⁵ הוא לזכות את הזכאי. ולחייב את החייב. להפריד ביניהם. בכדי להפריד החיצונים מהקדושה ויתפרדו כל פועלי און⁶⁶ כו'.

و آن‌جا مرتبه «من، ה'، تغییر نکرده‌ام» است، همان‌گونه که پیش از آفریده‌شدن جهان بود. ازاین‌رو راو یهودا (רב יהودا) که سراسرِ درسش در [ترتیبِ] نَزیکین (נזיקין, Nezikin) بود، [می‌آموخت] تا بی‌گناه را تبرئه و گناهکار را محکوم کند و میانِ آن‌ها جدایی افکند؛ تا نیروهای بیرونی را از قداست جدا سازد و «همه بدکاران پراکنده شوند»، و غیره.

در حکمت (חכמה, Chochmah) که از طریقِ تורה آشکار می‌شود، ה' همان «من، ه'، تغییر نکرده‌ام» است، درست همان‌گونه که پیش از آفرینش. این موضوع توضیح می‌دهد که چرا راو یهودا در روزگار خود - چنان‌که تلمود می‌گوید - تمامِ درسش را در ترتیبِ نَزیکین، یعنی قوانین مدنی و خسارت‌ها، می‌خواند: او با داوری درباره بی‌گناهی یا مسئولیتِ هر کس، میانِ آن‌ها جدایی می‌افکند و بدین‌سان نیروهای بیرونی را از قداست جدا می‌کرد؛ تا «همه بدکاران پراکنده شوند».

ולכן היה פטור מן התפלה ⁶⁷ לפי שהיתה תורתו אומנתו ⁶⁸ כר' [דברי] שמעון בן יוחאי וחביריו.

אזאין רו או אז נמאז מעאפ בוד, זיירא תורה פיישט או בוד; همچון רבי שימון בן יוחאי (רבי שמעון בן יוחאי) ו יאראנש.

از همین رو راو یهودا از نماز معاف بود, همچون رבי שימון بن یوحאי و یارانش که درس تורה تمام پیشه آنان بود.

והיינו מפני שרב יהודא היה אדם גדול מאד עד שאמר עליו שמואל אין זה ילוד אשה ⁶⁹ דאימתא

דמאריה עליה שהי' [שהיה] בחינת ביטול לאוא"ס [לאור אין סוף] ב"ה שהמשיך עליו בק"ש [בקריאת שמע].

این از آن رو بود که راو یهودا مردی بسیار بزرگ بود; تا آن جا که شموئل (شموئل) درباره اش گفت: «این شخص از زنی زاده نشده است», زیرا هیبت سرورش بر او بود; او در مرتبه خودنهی گری (ביטול, bittul) در برابر نور بی پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof), متبارک باد, قرار داشت; نوری که آن را در قرائت שמاع بر خود فرود آورد.

بزرگی راو یهودا این موضوع را روشن می کند: شموئل درباره او گفت: «این شخص از زنی زاده نشده است», زیرا هیبت سرورش بر او بود.

او در برابر نور بی پایان در حالت بیטול بود; نوری که از طریق שמاع بر خود فرود آورد.

(כי מן הק"ש [הקריאת שמע] לא היה פטור ואפילו ר' [רבי] שמעון בן יוחאי וחביריו אלא מן התפלה)

(زیرا او از قرائت שמاع معاف نبود; و حتی رבי שימון بن یوحאי و یارانش نیز فقط از نماز [معاف بودند].)

مامار در میان پرانتز می افزاید که راو یهودا از שמاع معاف نبود; حتی رבי שימון بن یوحאי و یارانش نیز فقط از نماز معاف بودند. שמاع, که از طریق آن بیטול بر خود فرود آورده می شود, برای همگان باقی است.

והיתה תורתו ג"כ בבחי' בטול ממש בבחי' ואשים דברי בפ"ך. ⁷⁰ ודברי אשר שמתי בפ"ך ⁷¹ וכמארז"ל

[وكمأمر ربوتينو زכرونם לברכה] מתניתין מלכתא. ⁷²

و תורה او نیز در مرتبه بیטול حقیقی بود; در مرتبه «و کلام خود را در دهانت نهاده ام» و «کلام خود را که در دهانت نهاده ام», و چنان که حکیمان ما, که یادشان مبارک باد, گفته اند: «میشنا ملکه است»,

درس تורה راو یهودا نیز خود بیטול بود: گویی کلام ה' در دهان او نهاده شده بود, چنان که آیات می گویند. از همین رو حکیمان میشنا (משנה) را «ملکه» می خوانند; آلتز רב (אדמו"ר הזקן) در تורה אור (תורה אור), שמוס (49b), این تصویر را توضیح می دهد: میشنا کاری برای پالایش در حکمت است که ناپاک را از پاک و ممنوع را از مجاز جدا می کند.

בחיי מלך שמצוה וגוזר שיהי' [שיהיה] הפסק כך⁷³ כי מלך במשפט יעמיד ארץ⁷⁴ לזכות את הזכאי כו'. שיש ב' בחי'. בחי' עבד שלומד כדי שידע רצון המלך.

مرتبه یک پادشاه که فرمان می‌دهد و حکم می‌راند که داوری چنین باشد؛ زیرا «پادشاه با داوری، زمین را استوار می‌کند»، تا بی‌گناه را تبرئه کند، و غیره. چراکه دو مرتبه وجود دارد: مرتبه خادمی که می‌آموزد تا اراده پادشاه را بشناسد،

میشنا مانند پادشاهی است که حکم می‌راند که داوری چنین باشد؛ زیرا «پادشاه با داوری، زمین را استوار می‌کند». توراس شموئل، به نقل از یادداشت‌های کهوت، توضیح می‌دهد که راو یهودا با تبرئه بی‌گناه و محکوم‌کردن گناهکار در درسش، همان حکم را در بالا پدید می‌آورد: «هر چیز در جای خود». دو گونه آموزنده وجود دارد: خادمی که می‌آموزد تا اراده پادشاه را دریابد و، چنان‌که بخش بعد می‌گوید، پادشاه.

19 ובחי' מלך שבעת לימודו הוא הגוזר ומצוה לעצמו כו' וז"ש [וזהו שכתוב] ויהי בישרון מלך⁷⁵ לפי ששכינה היתה מדברת⁷⁶ מתוך גרונו של משה.

و مرتبه پادشاهی که هنگام آموختن، خود اوست که حکم صادر می‌کند و فرمان می‌دهد، و غیره. و این همان است که نوشته شده: «و در پیشورون پادشاهی بود»، زیرا حضور الهی (שכינה, Shechinah) از گלوی موسی (משה) سخن می‌گفت.

نوع دوم آموزنده مانند پادشاه است: هنگامی که می‌آموزد، خود او قانون را حکم می‌کند. مقاله این آیه «در پیشورون پادشاهی بود» را درباره موسی به‌کار می‌برد، زیرا حضور الهی از گلوی او سخن می‌گفت. در مقاله پیشین، در تورا اور (38a)، آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) همین گفته را می‌آورد: گفتار ה'، در عبارت «نام چهارحرفی (ה', Havayah) می‌فرماید»، از گلوی موسی سخن گفت؛ و کسی که در «یکی» در دعای شماع (שמע, Shema) به فداکاری تا پای جان (מסירות נפש, mesirus nefesh) می‌رسد، به «سخنانم را که در دهانت نهاده‌ام» می‌رسد.

וכך ר' [רבי] שמעון בן יוחאי וחביריו ורב יהודא לפי מדרגתו.

همچنین ربی شیمون بار یوحای (רבי שמעון בר יוחאי) و همراهانش، و راو یهودا (רב יהודא) به‌حسب مرتبه خود، چنین بودند.

رבי شیمون بار یوحای و همراهانش، و راو یهودا در مرتبه خود، نیز چنین بودند: در آموختنشان پادشاه بودند.

שכפי ערך בטול נפשו לאור א"ס ב"ה. ככה היתה המשכת אור א"ס ב"ה בתורתם ועבודתם. והמשנה המדברת בפיהם היא דבר ה' ממש. ועי"ז נמשך בטול העולם במציאות למטה כמו למעלה:

זיכרון זהו שיש בנפשו של אדם שיש בו חלק מן האור (אור אין סוף, Or Ein Sof), מתבאר באדם, בה חסד (ביטול, bittul) [یعنی با حفظ وجود، خود را در برابر ה' بی استقلال دانستن] می‌رسید، نور بی‌پایان، מתבאר באדם، به תורת و خدمت آنان فرود آورده می‌شد. و میشنایی (משנה) که از دهان آنان سخن می‌گفت، حقیقتاً سخن ה' بود. از این راه، خودنفی‌گری جهان در عرصه وجود، در پایین نیز همانند بالا فرود آورده می‌شود.

هرچه نفیس شخص بیشتر در برابر نور بی‌پایان به حالت **ביטול** درآید، آن نور بیشتر به تورات و خدمت او فرود آورده می‌شود. پس میشنایی که چنین حکیمانی بر زبان می‌آوردند، حقیقتاً سخن ה' است و از این راه، وجود جهان در پایین نیز درست همانند بالا در حالت **ביטול** قرار می‌گیرد.

بخش 7 • 201-21

فتילה، روغن و نور در کنار یکدیگر

20 והנה אור התורה הזה נאחז ומתחבר במצוה כי כל התורה שלפנינו הן תושב"כ [תורה שבכתב] ושבע"פ

[ושבעל פה] עיקרן ויסודותן היא במצות

اکنون، این نور تورات در فرمان (מצוה, mitzvah) استقرار می‌یابد و به آن پیوند می‌خورد؛ زیرا سراسر توراتی که پیش روی ماست، چه تورات مکتوب و چه تورات شفاهی، جوهر و بنیادش در فرمان‌ها (מצוות, mitzvos) است.

نور تورات در فرمان استقرار می‌یابد، همان‌گونه که شعله در فتیله جای می‌گیرد؛ زیرا جوهر و بنیاد کل تورات، چه مکتوب و چه شفاهی، فرمان‌ها هستند.

שע"ז נאמר ותמלא כדה ותעל. ⁷⁷ כ"ד ספרין דאורייתא ^{78, 79} כו' שהן בחי' כד שנשאב מים העליון ⁸⁰ חכמה עלאה של א"ס ב"ה שהוא עד אין קץ ותכלית וע"ז נאמר והיו הדברים האלה ⁸¹ אשר אנכי מצוך. אנכי דייקא.

דברא' אין گفته شده است: «ו כוז'ה' خود را پر کرد و بالا رفت»: «ביסט ו چهار (כ"ד, kaf-dalet) کتاب תורות» و جز آن; کتابهایی که مرتبة' کوزه (בחינה, bechinah) هستند; کوزه (כד, kad) که آب برین, یعنی حکمت برین بی نهایت مطلق (אין סוף, Ein Sof) ב"ה, با آن کشیده می شود; حکمتی که بی انتها و بی حد است. و درباره' این گفته شده است: «و این سخنانی که من (אנכי, Anochi) به تو فرمان می دهم چنین باشد»; «من» به طور خاص.

رفقه (רבקה) «کوزه' خود را پر کرد و بالا رفت»: کوزه' او (כד, kad); که حروف آن نمایانگر بیست و چهار است) همان بیست و چهار کتاب کتاب مقدس است که آب های برین, یعنی حکمت بی نهایت مطلق, را فرومی کشند. از این رو آیه می گوید: «این سخنانی که من (אנכי, Anochi) به تو فرمان می دهم»; فرمان ها از «من» خود او سرچشمه می گیرند. آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) در تורה اور (תורה אור, Torah Ohr), تولدوت (18a), کوزه' رفقه را به همین معنا می خواند و می افزاید, همان گونه که این مئמר نیز می گوید, تورات در امور مادی, محصولات و قربانی ها پوشیده شده است تا از راه فرمان ها پالایش یابند و «من (אנכי, Anochi)» آشکار شود.

21 והמצוה היא הפתילה שמתלבשת בנפש השכלית והחיונית להעלות' ולקשרה באור התורה שהיא בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא ⁸² הפך שכל אנושי ובה שורה א"ס ב"ה כמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ. ⁸³

و מצוה (mitzvah; فرمان الهی) همان فتیله ای است که در نفس عقلانی و حیاتی جای می گیرد تا آن را بالا ببرد و به نور تورات پیوند دهد; نوری که مرتبة' «حکیم است, اما نه با حکمتی دانستنی» است, در برابر عقل انسانی, و بی نهایت مطلق (אין סוף, Ein Sof), که متبارک باد, در آن جای دارد; چنان که نوشته شده است: «ה' زمین را با حکمت بنیاد نهاد.»

اکنون تصویر کامل می شود: מצוה (mitzvah) همان فتیله است. این فتیله در نفس عقلانی و حیاتی انسان جای می گیرد تا آن را بالا ببرد و به نور تورات پیوند دهد; حکمتی که با حکمت انسانی متفاوت است و بی نهایت مطلق در آن جای دارد; چنان که آمده است: «ה' زمین را با حکمت بنیاد نهاد.»

אך צריך להקדים התבוננות של נפש האלקית היא נר ה' נשמת אדם ⁸⁴ כדי להיות ואהבת וגו' בכל לבבך ⁸⁵ כי רוח אייתי רוח ⁸⁶ ואמשיך רוח וכמ"ש אם ישים אליו לבו ⁸⁷ וגו'

اما نخست باید [به] تأمل نفس الهی (נפש האלקית, Nefesh Elohis) پرداخت; همان «چراغ' ه', جان انسان», تا «دوست بداری...» «با تمام دلت» تحقق یابد; زیرا «روح, روح را می آورد و روح را فرومی کشد»; و چنان که نوشته شده است: «اگر دلش را به سوی او بنهد...»

با این همه, نخست باید نفس الهی, «چراغ' ه'», تأمل کند تا عشق «با تمام دل» برانگیخته شود. زوهر (Zohar, זוהר) می گوید روحی از پایین, روحی از بالا را می آورد و فرومی کشد; و سخن ایوب (ایوب), «اگر دلش را به سوی او بنهد», که در معنای ساده خود از آن سخن می گوید که ه' دلش را متوجه انسان می سازد, در اینجا درباره' کسی خوانده می شود که دلش را به سوی ه' می گرداند.

עד שתהיה חכמה שבנפש החיונית בחי' השמן הנמשך אחר הפתילה של מצוה להתכלל ממש באור התורה שתתהפך ממש מהפוך אל הפוך משכל אנושי המושג לשכל חכמת התורה חכמת אלהית בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא כו'

تا آنجا که حکمت (חכמה, Chochmah) در نفیس حیاتی، مرتبۀ روغنی شود که در پی فتیلة **מצוה** کشیده می‌شود، تا حقیقتاً در نورِ تورات گنجانده شود؛ و بدین‌سان حقیقتاً از یک سوی کاملاً متضاد به سوی مقابله دگرگون گردد: از عقلِ انسانی قابل فهم به عقلِ حکمتِ تورات، یعنی حکمتِ الهی، مرتبۀ «حکیم است، اما نه با حکمتی دانستنی» و مانند آن.

مقصود آن است که حکمتِ نفیس حیاتی به روغنی بدل شود که در پی فتیلة **מצוה** کشیده می‌شود، تا سرانجام در نورِ تورات گنجانده شود. این حکمت از یک سوی متضاد به سوی سوی مقابله دگرگون می‌شود: از استدلالی انسانی به حکمتِ الهی تورات.

שלכן נתלבשה בענינים גשמיים וכל ענינים גשמיים כלולים בה כמו כל צמח האדמה ופרי העץ בסדר זרעים. וכל בעלי חיים בסדר קדשים.

ازاین‌رو [تورات] در امور جسمانی پوشیده شده است و همهٔ امور جسمانی در آن گنجانده شده‌اند؛ مانند هرآنچه از زمین می‌روید و میوهٔ درخت، در ترتیبِ **זרעים** (Zeraim؛ بذرها)، و همهٔ جانداران، در ترتیبِ **קדשים** (Kodashim؛ امور مقدس).

ازاین‌رو تورات در امور جسمانی پوشیده شده است: ترتیبِ **זרעים** (Zeraim؛ بذرها) به هرآنچه از زمین می‌روید و نیز به میوهٔ درخت می‌پردازد، و ترتیبِ **קדשים** (Kodashim؛ امور مقدس) به حیوانات.

כדי לברר ולהפך הכל בקדושה. וימלא כבוד⁸⁸ ה' את כל הארץ הלזו הגשמית כו':

[این است] برای آنکه همه‌چیز پالایش شود و به قداست دگرگون گردد: «و جلالِ ה' تمام زمین را پر خواهد کرد»؛ این [زمین] جسمانی و مانند آن.

همهٔ اینها برای آن است که هر چیز جسمانی پالایش شود و به قداست دگرگون گردد، تا «جلالِ ה' تمام زمین را پر کند»؛ یعنی همین زمین جسمانی.

شرح آیه آغازین

22 וזהו המגביהי לשבת.⁸⁹ פי' המגביהי 'י הוא 'י שבה' שהדל"ת הוא בחי' דלית. דלית ליה מגרמיה כלום

נעשה⁹⁰ ה' ע"י היו"ד⁹¹ שבתוכה

و این [معناي] «آن که بلند می‌افرازد تا بنشیند» است. مقصود این است: واژه «**המגביהי**» (hamagbihi) یعنی «یود (י, yud) را بالا می‌برد»؛ یودی که در **ה** (heh) است. زیرا حرفِ دالِת (ד, dalet)، مرتبه / جنبه (**בחינה**, bechinah) دالیت (**דלית**, dalis؛ یعنی «نیست») است: «از خود هیچ ندارد»؛ و به واسطهٔ یودِ درونش به **ה** بدل می‌شود.

این بند به آیهٔ آغازین بازمی‌گردد. در آن، **המגביהי** («آن که بلند می‌افرازد») به معنای «بالابرندهٔ یود» خوانده می‌شود: حرفِ **ה** (ה) از یک دالِת (ד) با یودی کوچک درونش تشکیل شده است. دالِת به دالیت، یعنی «نیستی»، اشاره دارد؛ چیزی که «از خود هیچ ندارد»؛ و تنها به واسطهٔ یودِ درونش به **ה** بدل می‌شود. لیکوتی تורה (לקוטי תורה)، در بخش **שלה** (44d)، این سطرها را نقل می‌کند؛ و پردس ریمونیم (פרדס רמונים)، که یادداشتِ Kehot به آن ارجاع می‌دهد، از زوهر (זהר) نقل می‌کند که وقتی **שכינה** (Shechinah) فقیر است، او را دالِת می‌نامند.

והיינו בחי' המצוה שמצדק נעשה צדקה. וצדקה תרומם גוי⁹² ע"י שמגביה את בחי' היו"ד שבה' למעלה מעלה באוא"ס [באור אין סוף] ב"ה ממש.

و این همان **בחינהٔ فرمانِ الهی** (מצוה, mitzvah) است؛ زیرا از درستی (צדק, tzedek)، بخششِ خیریه (צדקה, tzedakah) پدید می‌آید؛ و «بخششِ خیریه ملتی را برمی‌افرازد»، با بالا بردنِ مرتبهٔ یودِ درونِ **ה**، پیوسته بالاتر و بالاتر، تا خودِ نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof)، که متبارک است.

این همان کاری است که فرمانِ الهی انجام می‌دهد: **צדק**، یعنی «درستی»، با افزوده‌شدنِ یک **ה** به **צדקה**، یعنی «بخششِ خیریه»، بدل می‌شود. و «بخششِ خیریه برمی‌افرازد»، زیرا یودِ درونِ آن **ה** را پیوسته بالاتر و بالاتر، تا خودِ نورِ بی‌پایان، بالا می‌برد.

לשבת להיות בחי' מכון לשבתך⁹³ דהיינו שתהא שם השראת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש שהיא בחי' ישיבה

«برای نشستن»: تا **בחינהٔ** «جایی برای سکونتِ تو» باشد؛ یعنی تا استقرارِ خودِ نورِ بی‌پایانِ متبارک در آنجا باشد، که این همان **بחינהٔ نشستن** است،

«برای نشستن» یعنی «جایی برای سکونتِ تو» شدن؛ جایی که خودِ نورِ بی‌پایان در آن آرام می‌گیرد. نشستن، تصویری از همین آرام‌گرفتن است.

דהיינו בחי' ירידה והשפלה אצלו כביכול וכמ"ש וישב ה' מלך לעולם.⁹⁴ כי להיות מלך לעולם היא בחי' ישיבה והשפלה כי על מי ימלוך כו'.

یعنی مرتبه‌ای از فرودآمدن و تنزل از جانب او، گویی چنین باشد؛ چنان‌که نوشته شده است: «ה' تا ابد (לעולם, le'olam) پادشاه می‌نشیند.» زیرا پادشاه بودن بر جهان (לעולם) همان **בחינה** نشستن و تنزل است؛ چراکه بر چه کسی فرمان خواهد راند؟ و مانند آن.

نشستن، نوعی تنزل است، چنان‌که پادشاه بر تخت می‌نشیند: برای **ה'**، گویی چنین باشد، پادشاه بودن بر جهان نوعی فرودآمدن است، زیرا پادشاه به مردمی نیاز دارد که بر آنان فرمان براند. پس «**ה'** پادشاه می‌نشیند» وصفِ تنزلِ **ה'** برای فرمانروایی بر جهان است؛ و **לעולם** هم به معنای «تا ابد» است و هم «بر جهان».

23 וזו היא העלאה שע"י המצות ממטה למעלה. אבל התורה אור היא המשכה מלמעלה למטה המשפילי לראות בשמים⁹⁵ תושב"כ [תורה שבכתב]. ובארץ תושבע"פ [תורה שבעל פה].

و این، صعودی است که از راه فرمان‌ها (מצוות, mitzvos)، از پایین به بالا پدید می‌آید. اما «تورات نور است» فرودآوردنی از بالا به پایین است: «آن‌که [خود را] فرومی‌آورد تا در آسمان‌ها بنگرد»، یعنی توراتِ مکتوب، «و بر زمین»، یعنی توراتِ شفاهی. همه این، صعودی است از پایین به بالا که **מצות** پدید می‌آورند. تورات حرکتِ مخالف آن است: فرودآوردنی از بالا به پایین؛ و این همان نیمه دوم آیه است: «آن‌که [خود را] فرومی‌آورد تا در آسمان‌ها بنگرد» توراتِ مکتوب است و «و بر زمین» توراتِ شفاهی.

ושם הוא לראות בחי' رایה והתגלות אוא"ס [اور אין סוף] ב"ה למטה כמו למעלה.

و آن‌جا «دیدن» عبارت است از مرتبه رؤیت و آشکارشدنِ نور بی‌پایان (اور אין סוף, Or Ein Sof)، که متبارک است، در پایین همانند بالا.

در تورات، **اور אין סוף** نه فقط فهمیده می‌شود، بلکه «دید» می‌شود: در پایین به همان روشنیِ بالا آشکار می‌گردد.

ולא בחי' שמע ישראל⁹⁶ دهיינו התבוננות שבנפש האלהית שהיא בחי' שמיעה בלבד אלא כמ"ש כי עין בעין יראו⁹⁷ וגו'.

[این] مرتبه «بشنو، ای اسرائیل» نیست؛ یعنی تأملِ نفیسِ الهی (נפש האלהית, Nefesh Elohis)، که تنها در مرتبه شنیدن است؛ بلکه چنان‌که نوشته شده است: «زیرا چشم در چشم خواهند دید»، و غیره.

این از «بشنو، ای اسرائیل» فراتر می‌رود؛ از تأملِ نفیسِ الهی که تنها همچون شنیدنِ خبری درباره چیزی است، نه دیدنِ آن. تورات آشکارشدنی همچون دیدن به ارمغان می‌آورد، چنان‌که در وعده «زیرا چشم در چشم خواهند دید» آمده است.

در کار بندگی

پیش از نماز، ردای نماز و تفیلین را می پوشند و نوری فراگیر می کشند که نفیس حیوانی را بالا می برد؛ سپس در قرائت **שמע** تأمل می کنند که چگونه تمامی آفرینش تنها از کلام **ה'** پدید می آید، تا آن جا که عشق نفیس الهی حتی ذهن و عواطف نفیس حیوانی را نیز شعله ور می سازد. در کنار این، **מצוות** را به جا می آورند، به ویژه صدقه را که جان را فراتر از آنچه فهم به آن می رسد بالا می برد؛ و هر روز تورا می آموزند و مطلبی تازه فرا می گیرند، تا نور بی پایان به زندگی آنان فرود کشیده شود.

پرسش هایی برای گفت و گو

1. چرا فتیله، نه روغن، بخش اساسی چراغ است، و این چه چیزی درباره نقش نفیس الهی می گوید؟
2. بر اساس این مآمار، چگونه گرایش بد می تواند به عشق **ה'** برسد، و چرا این دگرگونی از عقل آن آغاز می شود؟
3. شیوه ای که **מצוות** جان را بالا می برند، چه تفاوتی با شیوه ای دارد که تورا نور **ה'** را به پایین می کشد؟
4. چرا نماز هر روز یکسان است، حال آن که مطالعه تورا باید هر روز مطلبی تازه به همراه آورد؟
5. آموختن تورا همچون خادم چه تفاوتی با آموختن آن همچون پادشاه دارد، و خودنهی گری (**ביטול**, bittul) رو یهودا چگونه این تفاوت را توضیح می دهد؟

יادداشت‌ها

بند 1

1 מי כה' אלקינו

سرايندهٔ مزامير مي‌گويد: «چه کسی مانند **ה'** ماست، که بر فرازها جلوس دارد؟» به تعبير اين گفتار توراتي (**ماامר**, maamar), «آن‌که [خويشتن را] بالا مي‌برد تا بنشيند.» در پايان **ماامر**, واژهٔ «بالا برنده» (**המגביהי**, hamagbihi) را به‌منزلهٔ عروجي مي‌خواند که فرمان‌هاي ديني (**מצוות**, mitzvos) پديد مي‌آورند. (زمينه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 113:5 תהילים קי"ג:ה'

מי כה' אלקינו המגביהי לשבת:

Who is like unto the L-RD our G-d, That is enthroned on high,

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

תהלים קיג, ה.

2

2 מי כה' אלקינו המגביהי

يکي از نسخه‌هاي خطي ثبت مي‌کند که اين درس‌گفتار در شبانٔ حنوکا در ليادي، در سال 5567، ايراد شده است؛ تاريخي که با موضوعٔ چراغٔ آن تناسب دارد.

يادداشت كهوت

באחד מכת"י מצויין שנאמר שבת חנוכה בליאדי שנת תקס"ז. וראה מפתח המאמרים בסה"מ תקס"ז הערה 13. ראה גם מאמרי הצ"צ הנחות תרס"ו ע' קצט. נתבאר בהמשך יונתי פרק ד' סה"מ תר"ם ע' תצא. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. הגהות נדפסו ביהל אור ע' תלח ואילך. קיצור באוה"ת בראשית כרך ה תתקלא, א. תתקלב, א. כרך ז תתתסב, ב. לכללות מאמר זה ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' שסא, והביאור שבתו"א נכלל שם. ד"ה זה נזכר לקמן קיד, א. לקו"ת ויקרא א, ד. ואילך. הסוגריים בהמאמר נמצאים גם בבוך 1824 שנכתב בחי' אדה"ז.

3 המשפילי לראות בשמים ובארץ

«آن‌که [خويشتن را] فرومي‌آورد تا در آسمان‌ها و بر زمين بنگرد؛» يعنی **ה'** به همهٔ آنچه در پايين است نظر مي‌افکند. در پايان **ماامر**, اين عبارت به تورات مکتوب و شفاهی تعبير مي‌شود که نور **ה'** را به پايين فرود مي‌آورد. (زمينه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 113:6 תהילים קי"ג:ו'

המשפילי לראות בשמים ובארץ:

?That looketh down low Upon heaven and upon the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4

4 כי נר מצוה ותורה אור

اندرز پدر در کتاب امثال: «زيرا فرمان (**מצוה**, mitzvah) چراغي است، و تورات نور است، و توبيخ‌هاي تأديبي راه زندگي‌اند.» **ماامر** توضيح مي‌دهد که فرمان، فتيلهٔ چراغ است و تورات نور آن. (زمينه: Steinsaltz Tanakh)

Proverbs 6:23 משלי ו':כ"ג

כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר:

For the commandment is a lamp, and the teaching is light, And reproofs of instruction are the way of life

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

משלי ו, כג. ראה סה"מ תר"מ ח"ב ע' תצא וע' תשיב (בהנחת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב).

5 נר הוי' נשמת אדם

«چراغ **ה'**، جان انسان است که همهٔ نهان‌خانه‌هاي درون را مي‌کاود.» در معنای ظاهري، **ה'** با نورِ روحِ خودِ شخص، درونِ او را مي‌کاود. **ماامر** مي‌پرسد روح از چه حيثٔ چراغ است. (زمينه: Steinsaltz Tanakh)

Proverbs 20:27 משלי כ':כ"ז

נר ה' נשמת אדם חפש כל־תדריר־בשן:

The spirit of man is the lamp of the L-RD, searching all the inward parts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

משלי כ, כז.

3

6 ואהבת וגו' בכל לבבך בב' יצריך

از **שמע** (Shema), سخن موسی (**משה**) خطاب به اسرائيل: «**ה'** خويش را با تمامي دلت، با تمامي جانت و با تمامي توانت دوست بدار.» اين گفتارِ حسيدي (**ماامر**, maamar) مي‌کوشد توضيح دهد که چگونه «با تمامي دلت» گرايش بد را نيز دربرمي‌گيرد. (زمينه: تنخ (תנ"ך) اشتاین‌سالز)

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה'

ואהבת את ה' אלקיך בכל־לבבך ובכל־נפשך ובכל־מאדך:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Berakhot 54a:6-7 ברכות נ"ד א'-ז'

חייב אדם לברך על הרעה קשם שמברך על הטובה, שנאמר: "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך וגו'". "בכל לבבך" — בשני יצריך, ביצור טוב וביצור הרע. "ובכל נפשך" — אפילו הוא נוטל את נפשך. "ובכל מאדך" — בכל ממונה. דבר אחר: "בכל מאדך" — בכל מדה ומדה שהוא מוידד לה הוי מודה לו. לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח שהוא מכון כנגד בית קדשי הקדשים. ולא יכנס לתר הבית במקלו, ובמעלו, ובפונדתו, ובאבק שעל רגליו. ...

A man is in duty bound to utter a benediction for the bad even as he utters one for the good ; as it is said, "And thou shalt love the L-rd thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might" (Deut. vi. 5) — "with all thy heart," i.e. with thy two impulses, with the good and the evil impulse ; "with all thy soul," i.e. even if He take thy soul; ... "with all thy might," i.e. with all thy wealth. Another

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

يادداشت كهوت

דברים ו, ה. ברכות נד, א.

7 אך הענין . . כי ה' הוא אלקינו

اين بخش از maamar, از «اما مطلب چنين است» تا «که **ה'** **ה'** ماست»، در **اور התורה** (**اور התורה**) بر بالاق نقل شده است.

يادداشت كهوت

מובא באוה"ת בלק ע' תתקנב.

8 יצ"ט ויצה"ר

Yahel Or از تلمود (Yoma 69b, «این است قدرتِ قدرتِ او: او بر گرایش خویش چیره می‌شود») و از Avos («چه کسی نیرومند است؟ آن که بر گرایش خویش چیره می‌شود») اثبات می‌کند که صفاتِ عاطفی گرایش‌های نیک و بد نامیده می‌شوند؛ و هنگامی که این تعبیر دربارهٔ ה' به‌کار رود، «گرایش» همان صفاتِ عالمِ صدور، مهر و قید و سخت‌گیری است.

Yoma 69b:15 יומא ס"ט ב:ט"ו

אָתוּ אֵינְהוּ וְאִמְרוּ: אֶדְרָבָה, זֶה הֵיא (גְבוּרָת) גְבוּרָתוֹ: שְׂכֹבֶשׁ אֶת יָצְרוֹ — שְׁנוֹתָן אֶרֶךְ אִפְסִים לְרָשָׁעִים. וְאֵלוּ הֵן נִזְרָאוֹתָיו — שְׂאֵלְמָלָא מִזְרָאוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵיאֵךְ אִמְרָה אַחַת יְכוּלָה לְהַתְקִיִּים בֵּין הָאוֹמּוֹת?

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشتِ کهوت

ביהל אור ע' תלח מביא רא'י שהמדות נק' יצ"ט ויצה"ר מגמרא יומא סט, ב: "וזהי גבורת גבורתו שכובש את יצרו כו', ופרש"י ומאריך אפו כו' וזהו ע"ד המבואר באבות רפ"ד איזהו גבור כו', וקשה איך שייך חלילה יצר אצלו ית', ולפמ"ש שזהו המדות א"ש דהיינו בחי' המדות דאצילות חו"ג נק' יצרו והוא כובשו ע"י מדת א"א כו'".

بند 4

9 כי נה"א עיקרה היא נפש המשכלת

در آنجا، در آغازِ ما **מר** (מאמר, Im Bechukosai), آلتِ ربه (אדמו"ר הזקן) از **עץ חיים** نقل می‌کند که نفیس عقلانی (נפש השכלית, nefesh hasichlis) همان صورتِ پیونددهنده (צלם, tzelem) است که صورت و ماده، یعنی نفیس الهی و نفیس حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) را به هم می‌پیوند تا پالایش کند؛ خود نفیس حیوانی همچون حیوانی ساده است، و نفیس عقلانی از **نُگاه** (נוגה, nogah) [قلمرویی آمیخته] است، آمیزه‌ای از نیکی و بدی.

یادداشتِ کهوت

ראה לקו"ת בחוקותי מז, ג ובמ"מ לשם.

10 והמדות . . הן הנקראות בשם יצ"ט

یادداشت می‌گوید که نفیس الهی صفاتِ عاطفی نیز دارد، اما آنجا آنها مرتبه‌ای از **מוחין** هستند که با **مדות** پیوند دارد، و برای بحثی کامل به این دو **مאמרים** (מאמרים, maamarim) از سال 5670 ارجاع می‌دهد.

یادداشتِ کهوت

גם בנה"א יש מדות, אלא שם המדות הם בחי' מוחין השייכים למדות (ד"ה אלה המשפטים, וזאת התרומה עת"ר ע"ש בארוכה). ראה בקיצורים והערות לתניא ע' פה (הוצאה חדשה ע' #).

بند 5

11 וכן עיקר נה"ב היא המשכלת ומשגת גשמיות עוה"ז

در پایان 13b, آلتِ ربه توضیح می‌دهد که ریشهٔ انسان در عالم **תיקון** (Tikkun) [سامان‌یافتگی] است که جوهرش **חכמה** است، حال آنکه شکستنِ ظرف‌ها در هفت صفتِ عالم **תהו** (Tohu) [آشفתگی] رخ داد؛ چون آن صفات نیروی عقل را نیز دربر می‌گرفتند، نفیس حیوانی که از پوستهٔ درخشان (קליפת נוגה, kelipas nogah) شکستنِ ظرف‌ها سرچشمه گرفته است نیز می‌اندیشد و درمی‌یابد. آلتِ ربه در آنجا به همین **amar** (HaMagbihi Lashaves) «»، ارجاع می‌دهد.

یادداشتِ کهوت

ראה לקו"ת צו יג, סע"ב.

12 חכים ולא בחכמה ידיעא

در دعای الياهو (אליהו) در مقدمهٔ دوم **תיקוני זוהר** (תיקוני זוהר), ה' با این تعبیر مورد خطاب قرار می‌گیرد: «حکیم است، اما نه با حکمتی شناخت‌پذیر.» این **מאמר** (maamar) این عبارت را دربارهٔ حکمتِ علوی‌ای به کار می‌برد که نفیس الهی (נפש האלקית, Nefesh Elohis) در آن ریشه دارد.

Tikkunei Zohar 17b:3-4 תקוני זוהר י"ז ב:ג-ד

אנת חכים ולא בחכמה ידיעא. אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא. לית לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא. ולאחזאה לון איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי דיניון צדק ומשפט כפום עובדיהון דבני נשא. דין איהו גבורה. משפט עמודא דאמצעיתא. צדק מלכותא קדישא. מאזני צדק *תרין סמכי קשוט. הין צדק אות ברית. כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

بند 6

13 והשכל המושכל . . הוא שקר

این بخش، که می‌گوید استدلال مادی انسان در برابر حکمت الهی باطل است، در آنجا نقل شده است.

یادداشتِ کهوت

מובא בבیاוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תתקג. ע"ש.

14 שהיא חכמת אמת

اور هاتورا می‌افزاید که حتی فلاسفه نیز معتقد بودند الوهیت با عقل انسانی درک‌پذیر نیست؛ و به این گفته استناد می‌کند: «آیا با جست‌وجو می‌توانی ה' را دریایی؟» همچنین به Chovos HaLevavos (end of Shaar HaYichud اشاره می‌کند و یادآور می‌شود که ذهن نمی‌تواند تصور کند که در ورای گنبد آسمان‌ها هیچ‌چیز، حتی فضا نیز، وجود ندارد؛ این نشان می‌دهد که عقل در درک امور روحانی تا چه اندازه محدود است.

یادداشتِ کهوت

ראה באוה"ת דרושים לסוכות ע' א'תשטז שמוסף ע"ז "וכמ"ש ג"כ גבי חכמי המחקר שאלקות אינו מושג בשכל انوشي כלל כמו שהאבן היא פחותה משתשיג בשכל כך השכל כו' ועז"נ החקר אלוה תמצא ע' בח"ה סוף שער היחוד כיון שנמנע משכלינו להשיג כו' וכמו שהוכיחו בראיות ברורות שמחוץ לכיפת השמים אין שום מקום ואויר כלל, ובשכל להשיג זה איך ומה הוא א"א שיושג בשום אופן כלל וזה מורה שהשכל קצרה ידו מאד להשיג חכמת הרוחניות" ע"ש.

15 הנק' בשם יצה"ר

این یادداشت برای توضیح اینکه چرا عواطف زاده از استدلال مادی «گرایش بد» نامیده می‌شوند، به اینجا ارجاع می‌دهد.

یادداشتِ کهوت

ע' בהערות וקיצורים לתניא ע' פא. ובספר המאמרים תש"א ע' קטו, וביהל אור ע' תלח.

«ה' אלקידך را با تمام دل خود دوست بدار.» این گفتار (מאמר, maamar) عبارت «با تمام دلت» را چنان می‌فهمد که عواطفِ نفیس حیوانی (نפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) را نیز دربرمی‌گیرد؛ عواطفی که ابتدا رام می‌شوند و سپس دلشان به دست می‌آید.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה

וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לֵבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

בִּנְד 7

17 שמע ישראל

«בִּשְׁנוּ, אֵי אִשְׂרָאֵל: ה', אֱלֹהֵינוּ, ה' יֶכֶּי אִסְתּ.» אִינ גִּפְתָּר (מַאמָר, maamar) וַאֲזֵה «בִּשְׁנוּ» רַא בֶּה מַעֲנִי «בִּפְהֵם» מִי־גִירָד ו «אַלְקִינוּ» רַא בֶּה נִירוֹי אֶפְרִינְשִׁי תִפְסִיר מִי־כַנֵּד כֵּה אִז נַאֵם צִהַר־חֲרָפִי (ה', Havayah) פֶּרֹוד מִי־אִיד.

Deuteronomy 6:4 דְּבָרִים ו':ד'

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד:

HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

18 שמע לשון הבנה

אִידֶרָא רַבָּא (אֲדָרָא רַבָּא) גּוֹשְׁהָ רַא צִנִּינ תּוֹסִיפ מִי־כַנֵּד כֵּה אִז חֲגֵרֶהֱי דִּר מַעֲז גִּשּׁוּדֶה מִי־שׁוֹנֵד, ו גּוֹשׁ ו קֶלֶב רַא הֵר דּוּ גַּיְגָה־הַי תְּשַׁחֲצִי מִי־חוֹנֵד. יַאֲדָאשְׁתְּ קֹהַת אִינ מַטְלָב רַא בְּרַאי פְּהֵם «בִּשְׁנוּ» בֶּה מַעֲנִי «בִּפְהֵם» נַקֵּל מִי־כַנֵּד.

Zohar III, 138b זֹהָר'ג קֶלֶה, ב

יַאֲדָאשְׁתְּ קֹהַת

רַאֵה זֹה'ג קֶלֶה, ב. מַאמָרִי אֲדַה"א בְּרַאשִׁית ע' שַׁעַד "וְהוּא לֵהִיּוֹת הַבְּחִנָּה טוֹב בְּמוֹחַ וּלֵב כְּמוֹ הַשְׁמַע לְאוֹזְנֶיךָ כו'".

19 פי' אלקינו הוא ענין ההתהוות בחי' ממכ"ע וסוכ"ע

אוֹר הַתּוֹרָה תּוֹזִיחַ מִי־דֵה: «אַלְהִינוּ» יַעֲנִי נִירוֹי מַא ו נִירוֹי חַיַּת מַא, נִירוֹי כֵּה עוֹאֵל רַא פֶּר מִי־כַנֵּד ו נִירוֹי כֵּה הֵמָּה עוֹאֵל רַא פֶּרָא מִי־גִירָד: «ה' אֱלֹהֵינוּ» בֶּה חֲכֵמַת ו פְּהֵם אִשָּׁרֶה דָּרֹד ו פְּהֵם סֶרְחִשְׁמָה הֵר דּוּי אִנְהָסַת.

יַאֲדָאשְׁתְּ קֹהַת

בְּאוֹה"ת בִּלְק שֵׁם "אַלְקִינוּ כּוֹחֵנוּ וְחַיּוּתֵנוּ וְהוּא עֲנִינ מַמְכ"ע וְסוּכ"ע הִיִּינוּ כִי הוּי' אֱלֹקֵינוּ הוּא חֲכָמָה וּבִינָה אִשָּׁר בִּינָה הוּא סוּכ"ע וּמַמְכ"ע". וְכִי'ה בִּיהֵל אוֹר ע' תֵּם וְשֵׁם יֵשׁ הַגִּי'ה לִכְאֵן.

בִּנְד 8

20 והתהוות זו נמשך תמיד יש מאין

יַאֲדָאשְׁתְּ בֶּה בִּחְטְ מוֹאזִי מִיטֶלֶר רִיבֶה (אֲדַמוּיִר הַאֲמַצְעִי) דְּרַבָּרֶה פֶּדִידָאֲמִדִּן פִּיּוֹסֶטֶה צִיזִי אִז נִיִּסְטִי אִשָּׁרֶה דָּרֹד.

יַאֲדָאשְׁתְּ קֹהַת

רַאֵה מַאמָרִי אֲדַה"א בְּרַאשִׁית ע' שַׁעַד.

21 אתה הוא קודם שנבה"ע

אִנְ בִּחְשׁ הַמַּגְנִינ עֲבָרַת־הַי «מֵן, ה', תִּגְבִּיר נִכְרַד־הַם» ו «תּוּ פִּיִּשׁ אִז אֶפְרִידֶה־שְׁדִּן גִּהָן, הַמָּן אוּיִי, ו תּוּ הַמָּן אוּיִי» רַא נַקֵּל מִי־כַנֵּד ו תּוֹזִיחַ מִי־דֵה כֵּה ה' מַאֲנֵד נֶפֶשׁ נִיִּסְט; נֶפֶשׁ אִז אֲנֶיךָ בֶּר בֶּדֶן מִי־גִירָד אֶת־מִי־פִזִּיר, זִיכָּרָא חֲקִיפְתָּא דִּר בֶּדֶן פּוֹשִׁידֶה אִסְתּ.

יַאֲדָאשְׁתְּ קֹהַת

בַּתְּפִלַּת הַשַּׁחַר. וְרַאֵה לַעֲיִל לו', א וּבַהֲנַסְמָן לִשְׁם.

בִּנְד 10

22 ושם שייך כח הפועל

יַאֵל אוֹר זִיבִל אִינ עֲבָרַת בֶּה סֶה בִּחְט דִּר לִקוּטִי תּוֹרָה אֲרַגַּע מִי־דֵה.

יַאֲדָאשְׁתְּ קֹהַת

בִּיהֵל אוֹר ע' תֵּם מַצִּיִּין לַעֲיִין בִּלְקוּת' בְּד"ה ה' לִי בַּעֲזוּרִי פ"א. וּבְד"ה כִי תַצֵּא דְרוּשׁ הָרַאשׁוֹן ס"ב. וּבְד"ה כִי תַצֵּא דְרוּשׁ הַשְּׁנִי פ"ב. וְרַאֵה בְּאוֹרָכָה

בְּמַאמָרִי אֲדַה"א בְּרַאשִׁית ע' שַׁעַד וְאֶעֱפ"י שֶׁבְכָל מַעֲשֵׂה בְּרַאשִׁית נִאמָר בְּהֵם כְּמוֹ עֲנִינ כַּח בַּעֲשִׂי וּפַעֲלוּלָה גִשְׁמִיִּית ע"ש.

23 בדבר ה' שמים נעשו

סְרַאֲיִנְדֶּה מַזְמִיר אֶפְרִינְשִׁי ה' רַא מִי־סְתַּיִד: «בֶּה קֶלֶם ה' אֲסָמָן־הָ פִּדִיד אֲמִדֵּד, ו תַּמָּא לִשְׁכָּרְשָׁן בֶּה תִּנְפִּס דֵּהָן אוּ.» מַקָּלֶה אִינ אִיבֶה רַא בְּרַאי נִשְׁאֵן־דָּדִן אִינ נִכְטֶה בֶּה כָּר מִי־גִירָד כֵּה אֶפְרִינְשִׁי, פַּעֲלִי אִז גִּנִּיס גִּפְתָּר ו דִּר מַרְבֵּתָּ פֶּרְמַנְרוּאִי (מַלְכוּת, Malchus) אִסְתּ. (זִמְיִנֶה: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 33:6 תְּהִיִּילִים ל':ג'

בְּדִבְרֵי ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרִית פִּיו קִלְ־צַבָּאִם:

By the word of the L-RD were the heavens made; And all the host of them by the breath of His mouth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יַאֲדָאשְׁתְּ קֹהַת

תְּהִילִים לֵג, ו. "נַעֲשׂוּ בַפּו"מ כִּי הוּא אִמָּר וִיִּהי כו' הוּא צִיּוּה בְּאוֹתִיוֹת מַח' שְׁבַדִּיבּוֹר דְּבֵר מֶלֶךְ שְׁלִטוֹן כו' גִּשּׁוּר וּמַקִּיִּים, וּנְמַצָּא בַּח' הַמַּעֲשֵׂה שִׁנְק' כַּח הַפּוֹעַל הָאֱלֹקִי בַּעֲשִׂי מַמְשׁ". — מַאמָרִי אֲדַה"א בְּרַאשִׁית ע' שַׁעַד וְאִילֶךְ בְּאוֹרָכָה.

24 דבר מלך שלטון

Koheles (קֹהֵלֶת) דְּרַבָּרֶה קִדְרַת פֶּאֶדְשָׁה מִי־גוֹיִד: «זִיכָּרָא קֶלֶם פֶּאֶדְשָׁה פֶּרְמַנְרוּאִסְתּ; צֶה כְּסִי מִי־תוֹאֵנֵד בֶּה אוּ בְּגוֹיִד: צֶה מִי־כְנִי?» אֲרָדֶה פֶּאֶדְשָׁה תִּתְּנָה בָּא קֶלֶם אוּ בֶּה אֲגִירָא דְרִמִּי־אִיד; הַמָּן־גּוֹנֶה כֵּה ה' אִז פֶּרִיִק מַלְכוּת חוֹד מִי־אֶפְרִינֵד. (זִמְיִנֶה: Steinsaltz Tanakh)

Ecclesiastes 8:4 קֹהֵלֶת ח':ד'

בְּאֶשֶׁר דְּבִר־מֶלֶךְ שְׁלִטוֹן וּמִי יֵאמְרִילוּ מִה־תַּעֲשֶׂה:

Forasmuch as the king's word hath power; and who may say unto him: 'What doest thou

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יַאֲדָאשְׁתְּ קֹהַת

קֹהֵלֶת ח, ד.

25 וכאשר יעמיך . . אזי תבטל הנפש החיונית מהשכלתה בגשמיות

יַאֵל אוֹר תּוֹזִיחַ מִי־דֵה כֵּה אִינ אִמֶר פֶּלַאֲיִישׁ חֲכֵמַת ו פְּהֵם פּוֹסֶטֶה דִּרְחָשָׁן, נִיכִי ו בְּדִי דִרְחַת מַעֲרַת, אִסְתּ; פֶּלַאֲיִישִׁי כֵּה אִז פֶּלַאֲיִישׁ שְׁפָאֵת עֲאֻפִּי אֲסָן־טֶר אִסְתּ, זִיכָּרָא שְׁכִסְתִּי צִרְפָּה־הָ עִמְדָּא דִּר הַפֶּת מַרְבֵּתָּ תְּגַלִּי פֶּרֹודִּין רוּי דָּאד, ו אִזִּינ־רוּ אִינ מַרְאֵב אֲסָן־טֶר דִּר בְּרַבִּיר קְדוּסִיט בֶּה חוֹדְנִפִּי־גִירִי מִי־רִסְנֵד.

יַאֲדָאשְׁתְּ קֹהַת

הִיִּינוּ בִּירוּר חו"ב שְׁבַק"נ בִּירוּר עה"ד טו"ר, דְּלִכְאוּרָה בִּירוּר זֶה בִּקֵּל יוֹתֵר מְבִירוּר הַמְדוּת כו' כִּי עִיקָר שְׁבַח"כ הִי' בּוֹז"ת מִשְׁא"כ בַּג"ר וּלְכֵן בִּקֵּל יוֹתֵר הֵם מִתְבַּטְלִים לַגְבִּי קְדוּשָׁה כו' — יֵהֵל אוֹר ע' תֵּם.

26 אהבה עזה כרשפי אש

«זִיכָּרָא עֲשִׁק בֶּה סִחְטִי מֶרֶג אִסְתּ... שְׂרָרֶה־הַיִּישׁ שְׂרָרֶה־הַיִּישׁ אִתֵּשׁ אִסְתּ.» מַקָּלֶה אִינ תְּוִסִּיר רַא בְּרַאי עֲשִׁק סוּזָּאנִי בֶּה כָּר מִי־גִירָד כֵּה אִז תְּאֵלֵל זָאֵדֶה מִי־שׁוּד.

Song of Songs 8:6 שִׁיר הַשִּׁירִים ח':ו'

שִׁימֵנִי כַּחוֹתֶם עַל־לֶבֶךְ כַּחוֹתֶם עַל־זְרֹעֶךָ כִּי־עֲזָה כַּמוֹת אֶהְבֶּה קֶשֶׁה כִּשְׂאוֹל קִנְיָה רֶשֶׁפִּיָּה רֶשֶׁפִּי אֵשׁ שְׁלֶה־בִּתְּנִי:

Set me as a seal upon thy heart, As a seal upon thine arm; For love is strong as death, Jealousy is cruel as the grave; The flashes thereof are flashes of fire, A very flame of the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

27 נכספה וגם כלתה נפשי

סראינדע מזמיר דר ארזוי מעבד מי-גוייד: «جانم مشتاق است، آری، برای صحن‌های **ה'** از شوق می‌گدازد.» مقاله این آیه را برای عشقی نقل می‌کند که با اشتیاقش جان را تا مرز گداختن می‌برد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 84:3 תהילים פ"ד:ג'

נִקְסָפָה וְגַם-כִּלְתָּה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת ה' לְבִי וּבִשְׂרִי יִרְגְּנוּ אֶל אֱלֹהֵי:

My soul yearneth, yea, even pineth for the courts of the L-RD; my heart and my flesh sing for joy unto the living G-d
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت כהות

תהלים פד, ג.

28 מלכותך מכ"ע

«فرمانروایی تو فرمانروایی همه عوالم است.» این عبارت نشان می‌دهد که نسبت **ה'** با همه عوالم، نسبت فرمانروایی است.

Psalms 145:13 תהילים קמ"ה:י"ג

מַלְכוּתְךָ מִלְכּוּת כְּלֵי-עֹלָמִים וּמִמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל-דּוֹר וְדוֹר:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت כהות

תהלים קמה, יג.

בנד 11

29 ועמד לא חפצתי בארץ

آساف (אסף), پس از دست‌وپنجه نرم کردن با کامیابی بدکاران، به **ה'** می‌گوید: «در آسمان چه کسی را دارم؟ و با تو، در زمین چیزی نمی‌خواهم.» این بیانگر اشتیاقی است که جایی برای هیچ خواسته دیگری باقی نمی‌گذارد. (در زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 73:25 תהילים ע"ג:כ"ה

מִי־לִי בַשָּׁמַיִם וְעַמֹּד לֹא-חֲפַצְתִּי בָאָרֶץ:

Whom have I in heaven but Thee? And beside Thee I desire none upon earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت כהות

תהלים עג, כה.

30 כלה שארי ולבבי

«تن و دلم فرسوده می‌شود: **ה'** صخره دلم و بهره من تا ابد است.» این maamar واژه «فرسوده می‌شود» را به معنای سوختن جان در عشق می‌گیرد، مانند روغن در شعله.

Psalms 73:26 תהילים ע"ג:כ"ו

כִּלְה שְׁאָרִי וּלְבָבִי צוּר־לִבִּי וְחֶלְקִי אֱלֹהִים לְעוֹלָם:

My flesh and my heart faileth; But G-d is the rock of my heart and my portion for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

31 ואזי תהי' החכ' שבנפש החיונית כשמן

Yahel Or «חכمت در نفس حیاتی» را حکمت ئوگا می‌داند؛ چنان‌که بیور (ביאור, biur: شرح این maamar) می‌گوید.

יادداشت כהות

היינו חכמה דנוגה כמ"ש בהביאור — יהל אור ע' תמ.

32 נר ה' נשמת אדם

«چراغ **ה'**، جان انسان است.» در اینجا، جان فتیله‌ای است که شعله عشق را به روغن، یعنی نفس حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamis), پیوند می‌دهد.

Proverbs 20:27 משלי כ':כ"ז

נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חֶפֶשׁ כְּלִי-חַדְרֵי-בָטָן:

The spirit of man is the lamp of the L-RD, searching all the inward parts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

33 ואהבת וגו' בכל לבבך

«**ה'** אלקיך را با همه دلت دوست بدار؛ این آیه به هر دو گرایش اشاره دارد و عشقی دگرگون‌شده **נפש הבהמית** آن را به تحقق می‌رساند.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה'

וְאַהֲבַת אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ וּבְכָל-מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

34 צעק לבם

در سوگ‌سروده اورشلیم آمده است: «دلشان به **ה'** فریاد برآورد.» این maamar از این عبارت برای بیان فریاد دلی بهره می‌گیرد که آتش خود آن به سوی **ה'** گردانده شده است. (در زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Lamentations 2:18 איכה ב':י"ח

צָעַק לִבָּם אֱלֹהֵי-צִיּוֹן חוֹמַת בְּתִצִּיּוֹן הוֹרִידִי כְנָחַל דִּמְעָה יוֹמָם וְלַיְלָה אֵלֵי-תַנְיָן פּוֹגַת לֶךְ אֶל-יָתֶדֶם בְּתִעֲנִיךָ:

Their heart cried unto the L-rd: 'O wall of the daughter of Zion, Let tears run down like a river Day and night; Give thyself no respite; Let not the apple of thine eye cease

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 12

35 שהמצוה יש לה סגולה פרטית

יادداشت در اشاره به نیروی ویژه mitzvah به آنجا ارجاع می‌دهد.

יادداشت כהות

ראה אורח"ת פ' מטות ע' א'רעא.

36 וענין נר של המצוה . . להעלות את נה"ב

Yahel Or بر این عبارت حاشیه‌ای دارد.

יادداشت כהות

ביהל אור ע' תמה יש הגה"ה לכאן.

37 ולקשרה באוא"ס ב"ה

יادداشت این amar را درباره پیوند دادن نفس به نور بی‌پایان از طریق mitzvah ارجاع می‌دهد.

יادداشت כהות

ראה ד"ה לולב וערבה בהמשך תרס"ו.

38 כי המצות הם לבושין . . זורקין אותו למעלה יותר

این عبارت، از «זیرא מצוות לבאס'اند» تا «به بالاتر پرتاب می‌شود»، در **אור התורה** درباره Nach نقل شده است.

יادداشت כהות

מובא באורה"ת נ"ך כרך א ע' לא.

39 את — כמא' אק"ב בקדש העליון

میتلر ربه به تفصیل توضیح می‌دهد که این قداست خود بالاترین قداست است و از همه مراتب بالاتر قداست فراتر می‌رود.

یادداشت کھوت

בארובה במאמרי אדה"א בראשית ע' שצא: ובח"י קדושה זו דהיינו קדושה העליונה ביותר שלמעלה מכל בח"י קדושי העליונות ע"ש.

40 צורה בצרור החיים את ה'

ברכת אביגایل (אביגיל) به داوود (דוד)، هنگامی که از شاول (شاول) می‌گریخت: «جان سرورم با نام چهارحرفی (ה', Havayah) اَلَقید در پیوند حیات بسته شود؛ و جان‌های دشمنانش، چنان‌که گویی از فلاخن پرتاب شده باشند، افکنده شوند. این گفتار (מאמר, maamar) این آیه را بر نفسی که در فرمان‌های تورات (מצוות, mitzvos) پوشیده است، تطبیق می‌دهد. (زمینه: تنخ اشتاین سالتس)

I Samuel 25:29 שמואל א כ"ה:כ"ט

וַיָּקָם אָדָם לְרִדְקָה וּלְבָקָשׁ אֶת־נַפְשׁוֹ וְהָיְתָה נַפְשׁ אֲדֹנָי צָרוּרָה בְּצָרוֹר הַחַיִּים אֵת ה' אֱלֹקָי וְאֵת נַפְשׁ אֲבִירָי וְיִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקַּלָּע:

And though man be risen up to pursue thee, and to seek thy soul, yet the soul of my lord shall be bound in the bundle of life with the L-RD thy G-d; and the souls of thine enemies, them shall he sling out, as from the hollow of a sling

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 13

41 کزور ابن بمرگمه

«هماند کسی که سنگی را در فلاخن می‌بندد، چنین است کسی که به احمق حرمت می‌نهد». اما amar فقط از این تصویر استفاده می‌کند: سنگی که در فلاخن بسته شده، بالاتر پرتاب می‌شود؛ همچنان‌که نفس به‌واسطه فرمان الهی (מצוה, mitzvah) که آن را احاطه می‌کند، بالا برده می‌شود. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Proverbs 26:8 משלי כ"ו:ח

כְּצֹרֹר אֶבֶן בְּמַרְגְּמָה כִּי־יִנְתֵּן לְכֶסֶל כְּפֹד:

As a small stone in a heap of stones, So is he that giveth honour to a fool

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

משלי כו, ח. راه לקمن עو, א. לקن"ת אחרי כו, ב. دروשים ליהוב"פ סט, ד. ובארובה מאמרי אדה"א כתובים (הוצאה א) ע' טו ואילך. וביהל اور מצייין "זו"ש במשנה רפ"ד דאבות שמצוה גוררת מצוה כו". בסה"מ תרכ"ז ע' לג מצייין לכאן.

42 טלית ותפלין . . בחי' מקיף

یادداشت بار دیگر به این maamar ارجاع می‌دهد؛ در اینجا دربارهٔ تالیت و تفلین به‌عنوان makifim.

یادداشت کھوت

ראה ד"ה לולב וערבה תרס"ו הנ"ל. יהל اور ע' תמ. "דודאי יש בכח הנשמה באדם לכוון בק"ש ביחוד"ע בכונה רעוהת דלבא כו', ולמה הוצרך להקדים בתחלה מצות ט"ת דוקא כו" — מאמרי אדה"א בראשית ע' שצד.

43 ימי שנתינו בהם שבעים שנה

دعای موشه (مשה): «روزهای سال‌های ما هفتاد سال است.» amar می‌گوید روزهایی که برای هر شخص مقدر شده، با جرعه‌های نفس

حيوانی‌ای که باید بالا ببرد متناسب است. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 90:10 תהילים צ"י:

יְמֵי־שָׁנוּתֵינוּ בָּהֶם שָׁבָעִים שָׁנָה וְאֵם בְּגִבּוֹרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהֶבֶם עָמַל וְאָנוּ כִּי־נָז חַיִּשׁ וְנָעָפָה:

The days of our years are threescore years and ten, Or even by reason of strength fourscore years; Yet is their pride but travail and vanity; For it is speedily gone, and we fly away

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

44 ללמוד בכל יום דבר חדש

زوهار (זהר) در میان فرمان‌ها، وظیفهٔ رنج بردن در راه تورات و افزودن بر آن در هر روز را برمی‌شمارد تا نفس و روح شخص اصلاح شود. یادداشت Kehot آن را منبع آموختن چیزی تازه در هر روز می‌داند.

Zohar I, 12b ז"א יב, ב

یادداشت کھوت

ז"א יב, ב. לקוטי שיחות ח"ד ע' 1163. ובלקו"ש חי"ט ע' 386 הערה 45: "וראה אגה"ק סכ"ו (קמה, א). הלי ת"ת לאדה"ז פ"ב ס"ב ע"ש. וראה שם ע' 373.

45 כל המצות נקראות בשם צדקה

آنجا آلت ربه توضیح می‌دهد که انجام میتزوه‌ها، که صعودی از پایین به‌سوی ریشهٔ آنهاست، سبب تابیدن نور توراه می‌شود، «زیرا همهٔ میتزوه‌ها tzedakah خوانده می‌شوند؛ چنان‌که نوشته شده است: «اگر بکوشیم همهٔ این فرمان را به‌جا آوریم، برای ما tzedakah خواهد بود».

یادداشت کھوت

להלן מב, ג.

46 צדקה תרומם גוי

«صدقه (צדקה, tzedakah) ملتی را برمی‌افرازد.» amar صدقه را به معنای خیرات می‌گیرد؛ نامی برای همهٔ מצוות (mitzvos) که نفس را بالا می‌برند.

Proverbs 14:34 משלי י"ד:ל"ד

צְדָקָה תִּרְוַם־גּוֹי וְחַסְדַּי תִּשְׁאֵלֵם חַטָּאת:

Righteousness exalteth a nation; But sin is a reproach to any people

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

משלי יד, לד. נסמן לעיל א, ב.

47 להחיות روح שפלים

ه' از طریق اشعيا (ישعיהو) می‌گوید که در بلندی سکونت دارد و نیز با دل‌شکستگان و فروتنان است، «تا روح فروتنان را زنده سازد و دل درهم‌شکستگان را جان بخشد.» مهربانی با فقیران در پایین، با زنده‌ساختن نفس از بالا به‌واسطهٔ ه' تناسب دارد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Isaiah 57:15 ישעיהו נ"ז:ט"ו

כִּי כֹה אָמַר רָם וְנִשְׂאֹן שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכֵּן וְאֵת־דָּבָא וּשְׁפִל־רִוּחַ לְהַחְיֹת רִוּחַ שְׁפִלִים וְלַהַחְיֹת לֵב נִדְכָּאִים:

For thus saith the High and Lofty One That inhabiteth eternity, whose name is Holy: I dwell in the high and holy place, With him also that is of a contrite and humble spirit, To revive the spirit of the humble, And to revive the heart of the contrite ones

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

48 ועני חשוב כמת

תלמוד, شخص فقير را در شمار چهار نفری می‌آورد که مرده به‌شمار می‌آیند. یادداشت Kehot همچنین به بخش‌هایی از زوهار اشاره می‌کند که این گفته در آن‌ها آمده است.

Nedarim 64b:6 נדרים ס"ד ב"ו

אמר רבי יהושע בן לוי: כל אדם שאין לו בנים — חשוב כמת, שנאמר: "הקה לי בנים ואם אין מתה אנכי". ותניא, ארבעה חשובין מת: עני, ומצורע, וסומא, ומי שאין לו בנים. עני — דקתיב: "כי מתו כל האנשים". מצורע — דקתיב: "אל נא תהי כמת". וסומא — דקתיב: "במחשבים הושבעי כמתי עולם". ומי שאין לו בנים — דקתיב: "הקה לי בנים ואם אין מתה אנכי".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Zohar II, 119a זח"ב קיט, א

Zohar III, 33b זח"ג לג, ב

יادداشت كهوت

נדרים סד, ב. זח"ב קיט, א. קנח, ב. זח"ג לג, ב ועוד.

49 ימין מקרבת

«بگذار دست چپ همیشه دور سازد و دست راست نزدیک کند.» amarla از «دست راست نزدیک می‌کند» برای مهربانی ه' استفاده می‌کند که نفس را به خود نزدیک می‌سازد.

Sotah 47a סוטה מ"ז א

50 וימינו תחבקני

معشوق مشتاق می‌گوید: «دست چپش زیر سر من است و دست راستش مرا در آغوش می‌گیرد.» در آغوش گرفتن با دست راست، نور فراگیری است که نفس را بالا می‌برد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Song of Songs 2:6 שיר השירים ב'ו

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני:

Let his left hand be under my head, And his right hand embrace me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

14 بند

51 אך התורה אור

ياهل اور پیشنهاد می‌کند «و تورا نور است» را همچون یک تصویر واحد بخوانیم: میتصوه فتيله است و تورا نور؛ و این را به تفصیل بررسی می‌کند.

يادداشت كهوت

ביהל אור ע' תמא "והנה יש לפרש ותורה אור דהמצוה היא הפתילה והתורה היא אור" ע"ש בארוכה.

52 התורה . . מלמעלמ"ט

يادداشت به این مآمار، در بخش‌های پایانی آن، درباره تورا به‌عنوان فرودآوردنی از بالا به پایین اشاره دارد.

يادداشت كهوت

ראה ד"ה זה היום תרנ"ז קרוב לסופו. ראה יהל אור ע' תמא שיש הגה"ה לכאן.

53 והיא אור וגילוי אוא"ס ב"ה ממש . . ולא אור וגילוי

این بخش، از «این نور و آشکارگی» تا «نه نور و آشکارگی»، در אור התורה درباره ואיקרא نقل شده است.

يادداشت كهوت

מובא באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרפו.

15 بند

54 ישת חושך סתרו

سرود رهایی داوود (דוד) پنهان بودن ה' را در ابرهای توفانی تصویر می‌کند: «تاریکی را جایگاه نهان خویش ساخت.» مأمَر این آیه را بر زنجیره نزول عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) تطبیق می‌کند؛ زنجیره‌ای که نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) را پنهان می‌سازد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 18:12 תהילים י"ח:י"ב

יִשְׁתַּחֲשֹׁךְ סִתְרוֹ כִּבְיוֹתָיו סָכְתוֹ חֲשֹׁכֵת־מִים עָבִי שִׁחְקִים:

He made darkness His hiding-place, His pavilion round about Him; darkness of waters, thick clouds of the skies

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

תהלים יח, יב.

55 מגלה עמקות מני חשך

ايوب (איוב) درباره قدرت ה' می‌گوید: «او چیزهای ژرف را از دل تاریکی آشکار می‌کند و سایه مرگ را به روشنایی می‌آورد.» مأمَر این آیه را بر تورات تطبیق می‌کند؛ توراتی که نور پنهان אור אין סוף را آشکار می‌سازد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Job 12:22 איוב י"ב:כ"ב

מְגַלֶּה עֲמֻקּוֹת מִגִּיחֲשָׁךְ וַיַּצֵּא לְאוֹר צִלְמוֹת:

He uncovereth deep things out of darkness, And bringeth out to light the shadow of death

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

איוב יב, כב.

56 וממעמקים קראתיך

«سرودی برای صعود: از ژرفاها تو را خوانده‌ام، ای نام چهارحرفی (ה'), Havayah»؛ از چاهی از تنگنا و از ژرفای دل. این آیه در کنار آشکار ساختن «امور ژرف» به‌دست تورات نقل شده است. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 130:1 תהילים ק"ל:א

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קָרָאתִיךָ ה'

A Song of Ascents. Out of the depths have I called Thee, O L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

תהלים קל, א. ביהל אור ע' תמא יש הגה"ה ע' בדי"ה באתי לגני בפ' עמקו מחשבותיך שזהו ענין ממעמקים כו'.

57 אני ראשון ואני אחרון

ה', پادشاه و رهایی‌بخش اسرائیل، از زبان اشعیا (ישעיהו) می‌گوید: «من نخستینم و من آخرینم، و جز من هیچ אלקים (Elokim) نیست.» مأمَر این آیه را چنین می‌خواند که ה' پیش از آفرینش، پس از آن و در فاصله میانی این دو، به یکسان حاضر است. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Isaiah 44:6 ישעיהו מ"ד:ו

כֹּה־אָמַר ה' מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלֹה ה' עֲבָדוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאַחֲרֹן וּמִבְלַעֲדֵי אֵין אֱלֹקִים:

Thus saith the L-RD, the King of Israel, And his Redeemer the L-RD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no G-d

بادداشت كهوت

16 ہند

بادداشت كهوت

זח"ב קכא. א. וראה שם פה. א.

The Zohar: London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

بند 17

Isaiah 43:7 יִשְׁעִיהוּ מִ"ג"ז

Migra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بادداشت كهوت

ישע'י' מג. ז.

بادداشت كهوت

זֶהָר ח"ג ל"ג א.

ספר יצירה 'א' Sefer Yetzirah 1:1

בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק יה' צבאות אלקי ישראל
אלקים חיים ומלך עולם אל שדי רחום וחנון רם ונשא שוכן עד מרום

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

بادداشت كهوت

ראה תניא פרק לה בהגה"ה.

18

Malachi 3:6 מלאכי ג':ו'

For I the L-RD change not; and ye, O sons of Jacob, are not
 .consumed

Migra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت که ت

מלאכי ג. ו.

ברכות כ' א:ד' Berakhot 20a:4

Rab Pappa asked Abbai : How were our predecessors different from us that miracles occurred for them but not for us? Is it a question of learning ? In the time of Rab Judah, their whole study was limited to the Order "Damages," whereas we study the six Orders; and when Rab Judah reached the paragraph in Mishnah 'Uksin : "If a woman presses vegetables in a pot" (some declare it was the paragraph : "Olives which are

pressed with their leaves are clean"), he said, "We see here ... the

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

יادداشت כהות

ברכות כ, א. ראה אוה"ת פ' משפטים ע' א'צג. ובד"ה להבין ענין הילולא דרשב"י — תשל"ה (הנחה בלתי מוגה) "דגם ר"י היתה תורתו אומנתו כמו רשב"י, אלא שישנו חילוק ביניהם באופן הביטול שלהם", ע"ש.

66 ויתפרדו כל פועלי און

מזמור ר"ז שבת (שבת, Shabbos): «זירא אינך, دشمنانت, ה', נאבוד خواهند شد; همهٔ بدکاران پراکنده خواهند گشت.» این מאמר آن را بر جدا کردن شر از قداست به واسطه احکام תורה تطبیق می‌دهد. (با توجه به تنיח اشتاین‌سالز)

Psalms 92:10 תהילים צ"ב:י

פי הנה אֵיבֵיךְ ה' כִּי־הִנֵּה אֵיבֵיךְ יִתְפָּרְדוּ כִּלְפָעֲלֵי אֵוֹן:

For, lo, Thine enemies, O L-RD, For, lo, Thine enemies shall perish: All the workers of iniquity shall be scattered

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت כהות

תהלים צב, י.

67 ה' פטור מן התפלה

תלמוד מֵאֵמֹרֶד כֶּה עֲלָמָנִי כֶּה סִרְסַרִי אִשְׁתַּגְלִישָׁן תּוֹרָה אִסֵּת, מֵאֵנֶד רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי (רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּר יוֹחָאי) וְהִמְכָּרָנִשׁ, בְּרַאי קְרִיאַת שְׁמַע (Shema) מְלַאכֶּה־שָׁן רַא קָטַע מִיִּכְנֵד, אִמָּא בְּרַאי נִמָּא נֶה.

Shabbat 11a:8 שבת י"א א'ח'

ואם התחילו אין מפסיקין, מפסיקין לקריאת שמע. הא תנא לקה רישא אין מפסיקין? סיפא אָתָאן לְדַבְרֵי תוֹרָה. דְּתַנִּינָא: חֲבֵרִים שְׁהִי עוֹסְקִין בְּתוֹרָה — מְפַסְקִין לְקַרְיַת שְׁמַע, וְאִין מְפַסְקִין לְתַפְלָה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שָׁנוּ אֱלָא כְּגוֹן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָי וְחֲבֵרֵי שְׁתוּרְתָּן אֲמִנְיָתָן. אָבֵל כְּגוֹן אָנוּ, מְפַסְקִין לְקַרְיַת שְׁמַע וְלְתַפְלָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

יادداشت כהות

שבת יא, א.

68 שהיתה תורתו אומנתו

יֵאֵדָאִשְׁתּ דַּר אֲנָגָא דְּבִרְבָּרָה אִינֵכֶה תּוֹרָה פִּישְׁתָּ תַּמָּא וּפְתִי שְׁחָשׁ בָּשִׁד אֲרַגָא מִיִּדֵּה.

יֵאֵדָאִשְׁתּ כִּהוּת

רֵאָה אוּה"ת וִיקָרָא ע' רֵנו. לְקו"ש חִי"ז ע' 307. 356 וַאִילֵךְ.

69 אין זה ילוד אשה

תלמוד רִפְתָּר רַא וִיְהוּדָא רַא בַּאִין תּוֹשִׁיחַ מִיִּדֵּה כֶּה «הִיבִּיט אִסְתָּאִשׁ בֶּר אוּבֹד», כְּנָאֵן כֶּה שְׁמוּלִל (שְׁמוּאֵל) דְּבִרְבָּרָה־אִשׁ גִּפְתּ: «אִין מִרְדּ אִז זִנִּי זָאֵדֶה נִשְׁדֶּה אִסֵּת.»

Niddah 13a:23 נדה י"ג א'כ"ג

וְהָאָה מֵאִי בְּעִיתוּתָא אִיבָא? אִיבְעִית אִימָא: בִּיעֻתוּתָא דְּלִילָא וְדִאִיגָרָא, וְאִיבְעִית אִימָא: בִּיעֻתוּתָא דְּרַבִּיחָה, וְאִיבְעִית אִימָא: בִּיעֻתוּתָא דְּשִׁכְנָה, וְאִיבְעִית אִימָא: אִימָתָא דְּמִרְיָה עֲלִיָּה, דְּקָרִי שְׁמוּאֵל עֲלִיָּה: "אִין זֶה לְלוֹד אִשָּׁה".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

יֵאֵדָאִשְׁתּ כִּהוּת

נדה יג, א.

70 ואשים דברי בפוך

ה' אִז טְרִיק אִשְׁעִיָּא (יִשְׁעִיָּהוּ) בֶּה אִסְרַאִיל מִיִּגוּיֵד: «וּ מִן סִכְנָאִן רַא דַּר דִּהָאִן תּוֹ נִהָדֶה־אִם.» תּוֹרָה רַא וִיְהוּדָא סִכְחִי ה' בּוֹד כֶּה אִז זַבָּאִן אוּ בִּיאִן מִיִּדֵּה. (בֵּא תוֹגֶה בֶּה תִּנְיַח אִשְׁתַּיִן־סַלִּז)

Isaiah 51:16 יִשְׁעִיָּהוּ נ"א:ט"ז

וְאִשְׁמִי דְּבָרִי בְּפִיךָ וּבְצִלִּי דְּיָדִי כְּפִיתִיךָ לְנִטְעֵי שְׁמִיִּם וְלִיטֵד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי־אֵתָהּ:

And I have put My words in thy mouth, And have covered thee in the shadow of My hand, That I may plant the heavens, And lay the foundations of the earth, And say unto Zion: 'Thou art My people

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יֵאֵדָאִשְׁתּ כִּהוּת

יִשְׁעִיָּא נ"א, ט"ז.

71 ודברי אשר שמתי בפוך

יִמָּנִי ה' בֵּא כְּסָאִנִּי כֶּה בַּזְמִי־גִרְדִּנָּה: «סִכְנָאִן כֶּה דַּר דִּהָאִן נִהָדֶה־אִם, אִז דִּהָאִן דוֹר נִחְוָה־שָׁד.» הִמִּין מִעֲנַסֵּת: סִכְחִי תּוֹרָה כֶּה ה' עֲטָא כְּרֹדֶה וּ אִז זַבָּאִן שְׁחָשׁ בִּיאִן מִיִּדֵּה. (בֵּא תוֹגֶה בֶּה תִּנְיַח אִשְׁתַּיִן־סַלִּז)

Isaiah 59:21 יִשְׁעִיָּהוּ נ"ט:כ"א

וְאִנִּי זָאֵת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר ה' רוּחִי אֲשֶׁר עָלִיךָ וְדְבָרִי אֲשֶׁר־שָׁמַעְתָּ בְּפִיךָ לֹא־יִמְוִשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זֶרַע וּמִפִּי זֶרַע זֶרַע אָמַר ה' מַעֲתָה וְעַד־עוֹלָם: And as for Me, this is My covenant with them, saith the L-RD; My spirit that is upon thee, and My words which I have put in thy mouth, shall not depart out of thy mouth, nor out of the mouth of thy seed, nor out of the mouth of thy seed's seed, saith the L-RD, from henceforth and for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יֵאֵדָאִשְׁתּ כִּהוּת

יִשְׁעִיָּא נ"ט, כ"א.

72 מתניתין מלכתא

עֲבֵרַת תַּלְמוּד «מִתְנִיתִין מַלְכָּתָא» (matnisin malkesa): «מִישְׁנָא מַלְכָּה אִסֵּת», נִשְׁאֵנֶה־אִי בְּרַאי בִּיעֵאִסְפֵּרְדִּין אִינֵכֶה כְּדָאִם אֲמוֹרֶה־אָה אִז רַא וּמַלְכִּיָּא (רַב מַלְכִּיָּא) בּוֹד. אִין מֵאֵמֹרֶד אִין עֲבֵרַת רַא תּוֹשִׁיפִי אִז מִישְׁנָא בִּיעֵמְזֶלֶה פִּרְמָנִי שָׁהָאֵנֶה מִי־חֹאנֵד.

Beitzah 28b:14–15 ביצה כ"ח ב'ר"ד-ט"ו

רַב כְּפָא אָמַר: מִתְנִיתִין וּמִתְנִיתָא — רַב מַלְכִּיָּא. שְׁמַעְתָּתָא — רַב מַלְכִּיָּו. וְסִימְנִיד: מִתְנִיתִין מַלְכָּתָא. מֵאִי בִּיעֵיָּהוּ? אִיכָא בִּיעֵיָּהוּ שְׁפָחוּת. מִתְנִי לֹא יֵאֵמֹר אָדָם לְשָׁבַח: שְׁקוּל לִי בְּדִינָךְ בְּשֶׁר, אָבֵל שְׁחָשׁ וּמַחְלָק בִּיעֵיָּהוּ.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

יֵאֵדָאִשְׁתּ כִּהוּת

בִּיצָה כח, ב. וְרֵאָה לְקַמֵּן מַטָּ, ב.

73 שיהי הפסק כך

תּוֹרַס שְׁמוּלִל תּוֹשִׁיחַ מִיִּדֵּה כֶּה רַא וִיְהוּדָא בֵּא אֲמוּחְתִּין זִזִּיקִין וּ תִּבְרִיָּה בִּי־גָתָה וּ מַחְכּוּמִּדִּין גִּתָּה־אָר, פּוֹסֵתֶה רַא אִז קְדַאִסֵּת גְּדָא מִיִּדֵּה, «הִמִּי בִּדְכָרָאִן פִּרְאִנֵּדֶה מִי־שׁוֹנֵד», וּ בֵּא סִכְחִי תּוֹרָה, הִמָּא דַּאֲוִרִי רַא דַּר בַּלָּא פִּדִּיד מִי־אֲוֹרֵד; יִעֲנִי דַּאֲוִרִי (מִשְׁפָּט, mishpat). «הֵר כִּיז דַּר גַּאי חוּד». דַּר 380 p. מִי־אֲזַיִד כֶּה אֲמוּחְתִּין קְוֵאִינִן, סִתְמִידֶה רַא אִז סִתְמִגֵּר מִי־רֵהָאֵד.

יֵאֵדָאִשְׁתּ כִּהוּת

בְּתוֹרַת שְׁמוּאֵל תִּרְכִּי"ז ע' רַעָא (הוֹצָאֵת תִּשְׁ"ס ע' רַעָז) מְבַאֵר זֶה "כְּמוּ"כ ע"י הַלִּימוּד שֶׁלְמוֹד בְּסֵדֶר נִזְיָקִין וְזִיכָה אֵת הַזְכָּאִי וְחִיִּיב אֵת הַחִיִּיב ע"י"ז הַפְּרִיד הַקְּלִיפָה מִהַקְדוּשָׁה לַהֲיִוֹת יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אוֹן כו'. נִמְצָא שְׁע"י דְּבִירוֹ בְּתוֹרָה גֵּרַם לְמַעֲלָה לִזְכוֹת אֵת הַזְכָּאִי כו' וְז"ע בְּח"י מִשְׁפַּט שִׁיחִי כָּל דְּבַר עַל

מכונן עכ"ל ע"ש. וראה שם ע' שפ "היינו כי ע"י לימוד דינים ע"י מזיל העשוק מיד עשוק".

74 מלך במשפט יעמיד ארץ

«پادشاه با عدالت سرزمین را استوار می‌سازد.» قلمرو با عدالت و نظم پادشاهش پابرجا می‌ماند؛ احکام می‌شنا (משנה) مانند عدالت پادشاه‌اند که هر چیز را در جای خود می‌نشانند. (در این بافت: Steinsaltz Tanakh)

Proverbs 29:4 משלי כ"ט:ד

מֶלֶךְ בַּמִּשְׁפָּט יַעֲמִיד אֶרֶץ וְאִישׁ תְּרוֹמֹת יִהְיֶה קֶרֶסָהּ:

The king by justice establisheth the land; but he that exacteth gifts overthroweth it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

משלי כט, ד.

بند 19

75 ויהי בישורון מלך

برکت موسی (משנה): «و در یشورون (ישورون, Yeshurun) [نامی برای اسرائیل] پادشاهی بود، هنگامی که سران قوم گرد آمدند.» «پادشاه» می‌تواند ه' باشد که در سینا آشکار شد، یا موسی؛ این مَأمَر آن را موسی می‌داند؛ کسی که حضور الهی (שכינה, Shechinah) از طریق او سخن گفت. (زمینه: تنخ اشتاین‌سالتس)

Deuteronomy 33:5 دברים ל"ג:ה

וַיְהִי בִישׁוּרוֹן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עַם יִתְדֵי שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל:

And there was a king in Jeshurun, When the heads of the people were gathered, All the tribes of Israel together

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

دברים לג, ה.

76 ששכינה היתה מדברת

آلتر ربه در آنجا می‌گوید که در زمان آینده، «در میان شما ساکن خواهم شد.» مرتبة گفتار الهی «ה' می‌فرماید» آشکار خواهد شد، همان‌گونه که حضور الهی از گُلوی موسی سخن می‌گفت؛ و کسی که در «یکی» در دعای شمع به فداکاری تا پای جان می‌رسد، به «سخن‌انم را که در دهانت نهاده‌ام» می‌رسد.

یادداشت كهوت

נסמן לעיל לח, א.

بند 20

77 ותמלא כדה ותעל

کنار چاه، ربکا (רבקה) «به سوی چشمه فرود آمد، کوزه‌اش را پر کرد و بالا آمد.» این מאמר (maamar [گفتار حسیدی]) کوزه او را توراتی می‌خواند که از آب‌های برین می‌کشد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Genesis 24:16 בראשית כ"ד:ט"ז

וְהַנַּעֲרָ טִבַּת מִרְאָה מְאֹד בְּתוֹלָה וְאִישׁ לֹא יָדָעָה וְתָרַד הָעֵינָה וְתִמְלֵא כֶּדָה וְתַעַל:

And the damsel was very fair to look upon, a virgin, neither had any man known her; and she went down to the fountain, and filled her pitcher, and came up

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

בראשית כד, טז.

78 כ"ד ספרין דאורייתא

یادداشت درباره بیست‌و‌چهار کتاب تورات به آنجا ارجاع می‌دهد.

Tikkunei Zohar, Tikkun 21 • 47a:12–14 תקוני'ז תיקון כא

כ"ד ספרין דאורייתא ודאי אינון כ"ד דאתמלי מן ימא עלאה דאוריית' דאיהי כלילא דחמשיין اتוון דיחודא דאינון כ"ה וכ"ה דמיחדין בהון לקב"ה ב' זמנין. וכד סליק י"ם חמשיין. דא איהו ישאו נהרות דכים בהפוך اتוון דך ואיהו כ"ד. ודך איהו צדיק בהאי כד. בגין דאיהו תבירא בגלותא. שכינתא דאיהי כד עליה אתמר לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

یادداشت كهوت

ראה ת"ז ת"י כא (מו, ב). אוה"ת בראשית מז, א. וראה לעיל יח, א.

79 כ"ד ספרין דאורייתא

در Tikkun 21, תיקוני זהר (תיקוני זהר) کوزه (kad, כד) را به بیست‌و‌چهار (כ"ד) کتاب تورات تعبیر می‌کند که از دریای برین پر شده‌اند. یادداشت Kehot این قطعه را در 46b می‌آورد؛ در Sefaria, محل آن 47a است.

Tikkunei Zohar 47a:12–14 תקוני הזהר מ"ז א:י"ב-י"ד

כ"ד ספרין דאורייתא ודאי אינון כ"ד דאתמלי מן ימא עלאה דאוריית' דאיהי כלילא דחמשיין اتוון דיחודא דאינון כ"ה וכ"ה דמיחדין בהון לקב"ה ב' זמנין. וכד סליק י"ם חמשיין. דא איהו ישאו נהרות דכים בהפוך اتוון דך ואיהו כ"ד. ודך איהו צדיק בהאי כד. בגין דאיהו תבירא בגלותא. שכינתא דאיהי כד עליה אתמר לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

80 כד שנשאב מים העליון

اور هاتوراه توضیح می‌دهد که کوزه بنیاد (יסוד, Yesod), بیست‌و‌چهار کتاب تورات مکتوب است.

یادداشت كهوت

ראה אוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתכט: וכד دیסוד זהו כ"ד ספרין של תושב"כ ע"ש.

81 והיו הדברים האלה

از شماع (שמע, Shema), سخن موسی (משנה) خطاب به اسرائیل: «و این سخنانی که من (אנוכי, Anochi) امروز به تو فرمان می‌دهم، بر دل تو باشد.» این מאמר بر «من» تأکید می‌کند: فرمان‌های دینی (מצוות, mitzvos) از خود ه' bdi/> سرچشمه می‌گیرند.

Deuteronomy 6:6 دברים ו':ו

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל־לִבְּךָ:

And these words, which I command thee this day, shall be upon thy heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

دברים ו, ו.

بند 21

82 חכים ולא בחכמה ידיעא

«حکیم است، اما نه با حکمتی که شناختنی باشد؛ این عبارت از دعای إلیاهو (الیهو) در تیکونتی زوهر (תיקוני זהר), حکمت الهی تورات را

وصف می‌کند که نقطهٔ مقابل عقل انسانی است.

Tikkunei Zohar 17b:3-4 תקוני זוהר י"ז ב:ג-ד'

אנת חכים ולא בחכמה ידיעא. אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא. לית לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא. ולאחזאה לון איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי דאינון צדק ומשפט כפום עובדיהון דבני נשא. דין איהו גבורה. משפט עמודא דאמצעיתא. צדק מלכותא קדישא. מאזני צדק *תרין סמכי קשוט. הין צדק אות ברית. כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

83 ה' בחכמה יסד ארץ

«نام چهارحرفی (ה', Havayah) زمین را با حکمت بنیاد نهاد؛ آسمان‌ها را با فهم استوار کرد.» این **מאמר** (maamar) آن را نقل می‌کند تا نشان دهد که بی‌نهایت مطلق (**אין סוף**, Ein Sof) در حکمت، یعنی حکمتِ تورات، آرمیده است. (زمینه: تنיח اشتاین‌سالتز)

Proverbs 3:19 משלי ג:י"ט

ה' בַּחֲכֻמָּה יִסֵּד־אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתוֹנֶה:

The L-RD by wisdom founded the earth; By understanding He established the heavens

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشتِ كهوت

משלי ג, יט.

84 נר ה' נשמת אדם

«چراغِ ה', نفیس انسان است.» در اینجا مقصود نفیس الهی است که تأمل در آن باید نخست صورت گیرد.

Proverbs 20:27 משלי כ':כ"ז

נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׁ כָּל־חֲדָרֵי־בָטָן:

The spirit of man is the lamp of the L-RD, searching all the inward parts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

85 ואהבת וגו' בכל לבבך

«ה' را با همهٔ دل خود دوست بدار»، با هر دو گرایش، چنان‌که در آغاز **מאמר** توضیح داده شده است.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה'

וְאַהֲבַתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כְּכָל־לִבְּךָ וּכְכָל־נַפְשְׁךָ וּכְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

86 רוח אייתי רוח

זוהר (**זהר**) می‌آموزد که روحی که در پایین برانگیخته می‌شود، روحی از بالا می‌آورد و به پایین فرومی‌کشد. این **מאמר** این آموزه را بر تأملِ نفیس الهی (**נפש האלקית**, Nefesh Elohis) تطبیق می‌دهد؛ تأملی که باید نخست صورت گیرد.

Zohar II, 162b זח"ב קסב, ב

یادداشتِ كهوت

זח"ב קסב, ב.

87 אם ישרים אליו לבו

إلهو (الیهوا) می‌گوید: «اگر او دل خویش را متوجه او سازد، روح و نفیس او را نزد خویش گرد خواهد آورد؛» یعنی اگر **ה'** توجه خود را به انسان معطوف می‌کند، زندگی انسان پایان می‌یافت. این **מאמר** آن را دربارهٔ

کسی می‌خواند که دل خویش را متوجه **ה'** می‌کند و بدین‌سان روح خود را به سوی او می‌کشد؛ چنان‌که «روح، روح می‌آورد». (زمینه: تنיח اشتاین‌سالتز)

Job 34:14 איוב ל"ד:י"ד

אִם־יִשְׁרִים אֱלֹוֹ לְבוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֲלֹוֹ נָאֶסֶף:

If He set His heart upon man, If He gather unto Himself his spirit and his breath

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشتِ كهوت

איוב לד, יד.

88 וימלא כבוד ה'

سوگند **ה'** پس از ماجرای جاسوسان: «اما به حیات خودم سوگند، جلال **ה'** سراسر زمین را پر خواهد کرد.» این **מאמר** آن را هدف پالایش جهانی مادی می‌خواند. (زمینه: تنיח اشتاین‌سالتز)

Numbers 14:21 במדבר י"ד:כ"א

וְאֵוִלֵּם חַיִּ־אֲנִי וַיִּמָּלֵא כְבוֹד־ה' אֶת־כָּל־הָאָרֶץ:

But in very deed, as I live—and all the earth shall be filled —with the glory of the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشتِ كهوت

במדבר יד, כא.

22 بند

89 המגביהי לשבת

«کیست مانند **ה'**، **אלקים** ما (نام **אלקים** (אלקים, Elokim)). که بر فرازشا جای گرفته است؟» این گفتار (**מאמר**, maamar) واژهٔ «hamagbihi» را به معنای «بالا بردن حرف یود (י"ד, yud)» می‌خواند؛ یعنی بالا بردن یود حرف **הי** (ה"א, heh) به‌واسطهٔ فرمان‌های دینی (**מצוות**, mitzvos).

Psalms 113:5 תהילים קי"ג:ה'

מִי כַה' אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיֵּה לְשַׁבָּת:

Who is like unto the L-RD our G-d, That is enthroned on high

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

90 פ'י המגביה י' . . נעשה ה'

یاهل اور توضیح می‌دهد که نباید این صعود را پس‌کشیدنِ نور دانست؛ از همین‌رو، از بالا بردنِ **ה'** نیز سخن گفته می‌شود.

یادداشتِ كهوت

ראה יהל اور ע' תלח "ור"ל שלא תאמר עלי' זו היא הסתלקות האור . . עז"א שהוא הגבהת הה' ג"כ" ע"ש. וראה במאמרי אדה"א בראשית ע' תכג "דלכאורה יפלא מ"ש המגביה ביו"ד שהוא לשון נוק' הל"ל המגביה לשבת, אלא יו"ד זה הוא בחי' נקודה דאין דחכמה שבכתר" ע"ש. לקו"ת שלח מד, ד.

91 נעשה ה' ע"י היו"ד

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشتِ كهوت

פרדס שער כ"ז ספ"ז בשם הרע"מ.

92 וצדקה תרומם גוי

«دادگری (**צדקה**, tzedakah) ملتی را سربلند می‌کند.» در اینجا، **צדקה** یود حرف **ה"א** را به درونِ نور بی‌پایان (**اور אין סוף**, Or Ein Sof) بالا

מי برد.

Proverbs 14:34 משלי י"ד:ל"ד

צדקה תרומם גוי וחקד לאמים חטאת:

Righteousness exalteth a nation; But sin is a reproach to any people.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יבדאשט כהוט

משלי יד, לד.

93 מכן לשבתך

«אנן רחא אורד ו בר כוה מיראט חואי קאשט; גאיגאי ברי סכונטת קה אנ רחא סאכטהי, ה'». אין מאמר «נשטן» רחא בע מנאי פרהמקרדן מכאני מיחואנד קה אור אין סוף דר אנ סכונט דארד. (זמנה: Steinsaltz Tanakh)

Exodus 15:17 שמות ט"ו:י"ז

תבאמו ותפעמו בהר נחלתך מכן לשבתך פעלת ה' מקדש אדני כננו ניד:

Thou bringest them in, and plantest them in the mountain of Thine inheritance, The place, O L-RD, which Thou hast made for Thee to dwell in, The sanctuary, O L-rd, which Thy hands have established.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

94 וישב ה' מלך לעולם

«ה' בר סיל נשט; ה' תא איד כון יאדשא גלוס דארד (le'olam)». אין מאמר ואזה לעולם (le'olam) רחא המגנין בע מנאי «בר גהן» מיחואנד: פרמאנרואיי בר גהן, פרודאורדן חויש אז סוי ה' אסט. (זמנה: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 29:10 תהילים כ"ט:י

ה' למבול ישב וישב ה' מלך לעולם:

The L-RD sat enthroned at the flood; Yea, the L-RD sitteth as King for ever.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יבדאשט כהוט

תהלים כט, י.

23

95 המשפילי לראות בשמים

«אנקה [חוישטן רחא] פרומי אורד תא דר אסמאן-חא ו בר זמין בנגרד.» מאמר (maamar) «אסמאן-חא» רחא תורא מכתוב ו «זמין» רחא תורא שפאי מי פהמד.

Psalms 113:6 תהילים קי"ג:ו

המשפילי לראות בשמים ובארץ:

?That looketh down low Upon heaven and upon the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

96 שמע ישראל

«בשנו אי אסראיל, נאם כהרפוי (ה', Havayah) פרורדגאר מאסט, ה' יגאנה אסט.» מאמר אין «שנידן» רחא, קה תאמל נפס אסט, דר בראר «דידן» תורא קראר מי דהד.

Deuteronomy 6:4 דברים ו:ד

שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד:

HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

97 כי עין בעין יראו

אשעיא (ישעיהו) דברא דידבאנאן שהיון קה סרוד חואנד חואנד: «זיירא הנגמי קה ה' בע שהיון באזמיגרד, כשם דר כשם חואנד דיד.» מאמר אז אין איה ברי תגלי ה' בעגונהי דידיארי, דר פאיינ המגון דר בלא, בהר מי גירד. (זמנה: Steinsaltz Tanakh)

Isaiah 52:8 ישעיהו נ"ב:ח

קול צפיר נשא קול יחדו ירננו כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון:

Hark, thy watchmen! they lift up the voice, Together do they sing; For they shall see, eye to eye, The L-RD returning to Zion.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יבדאשט כהוט

ישעיה נב, ח.

درباره این نسخه

.the notes و our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) از طریق سفاریا: (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانه لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از likuteitorah.com/fa/torah-ohr/mikeitz/11

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

פדר ר'ה, רב ליבוי ייטסחאק